

Євангеліє від Луки

Посвячення Теофілу

¹ Оскільки багато хто вже намагався скласти розповідь про події, які сталися між нами, ² у такий спосіб, як їх передали нам люди, що від самого початку були свідками й котрі стали служителями Слова, ³ то і я вирішив, дослідивши все ретельно від самого початку, написати тобі, поважний Теофіле, усе послідовно, ⁴ щоб ти міг досконало пізнати достовірність слів, яких був навчений.

Сповідання народження Івана Хрестителя

⁵ За днів Ірода, царя Юдеї, був один священник, на ім'я Захарія, із черги Авія, * та його дружина, на ім'я Єлизавета, одна з дочок Аарона. ⁶ Вони обоє були праведні перед Богом, бездоганно виконуючи всі заповіді та настанови Господа. ⁷ У них не було дітей, бо Єлизавета була безплідна, і обоє були похилого віку.

⁸ Одного разу, коли Захарія за порядком своєї черги служив перед Богом, ⁹ згідно зі звичаєм священства, випало йому через жереб зайти до Храму Господнього та кадити. ¹⁰ Усе зібрання народу молилося зовні, коли прийшов час кадити.

¹¹ Тоді ангел Господній з'явився перед ним, стоячи з правого боку жертовника для кадиння. ¹² Коли Захарія побачив його, то жажнувся, і страх охопив його.

¹³ Але ангел сказав йому:

* **1:5** 1:5 див. 1 Хр. 24:1-19.

—Не бійся, Захаріє, твоя молитва почута! Твоя дружина Єлизавета народить тобі сина, і назвеш його Іван. ¹⁴ Ти будеш радісним та щасливим, і багато хто радітиме його народженню. ¹⁵ Він буде великий перед Господом, вина та міцного напою не питиме; і Дух Святий наповнить його ще з лона його матері. ¹⁶ І багатьох синів Ізраїлю він наверне до Господа Бога свого. ¹⁷ Він ітиме перед Ним у душі й силі Іллі, наверне серця батьків до дітей та непокірних до мудрості праведних, щоб підготувати народ до приходу Господа.†

¹⁸ Захарія відповів ангелу:

—Як я дізнаюся про це? Я вже старий, і дружина моя в похилих літах.

¹⁹ Ангел у відповідь сказав йому:

—Я Гавриїл, що стою перед Богом, і мене послано сказати тобі цю добру звістку, ²⁰ але тепер ти будеш мовчати й не зможеш говорити до дня, коли все це станеться, бо ти не повірив моїм словам, котрі здійсняться свого часу!

²¹ Народ же чекав на Захарію та дивувався, чому він затримується в Храмі. ²² Коли ж він вийшов, то вже не міг говорити, і всі зрозуміли, що в Храмі він бачив видіння. Захарія звертався до них знаками та залишався німим.

²³ Після закінчення днів його служіння, він повернувся додому. ²⁴ Невдовзі після цього Єлизавета, його дружина, завагітніла й п'ять місяців ховалася, кажучи: ²⁵ «Ось що для мене зробив Господь у ці дні, коли зглянувся, щоб зняти ганьбу мою між людьми».

Сповідання народження Ісуса

† **1:17** 1:17 Див. Мал. 4:5-6.

26 Шостого місяця Бог надіслав ангела Гавриїла в галілейське місто, яке називалося Назарет, 27 до діви, що була заручена з чоловіком, на ім'я Йосиф, з дому Давида. Ім'я діви було Марія.

28 Прийшовши до неї, ангел промовив:

—Радій, та, що отримала благодать! Господь із тобою! Благословенна ти між жінками.

29 Ці слова здивували її, і вона почала роздумувати, що може означати це привітання.

30 Ангел відповів їй:

—Не бійся, Маріє, бо ти знайшла благодать у Бога.

31 Ось завагітнієш та народиш Сина, і назвеш Його Ісус. 32 Він буде великий, і Його називатимуть Сином Всевишнього. Господь Бог дасть Йому престол Давида, батька Його.‡ 33 Він царюватиме над домом Якова повіки, і Його Царству не буде кінця.

34 Марія відповіла ангелу:

—Як же це станеться, якщо я не була з чоловіком?

35 У відповідь ангел сказав:

—Дух Святий зійде на тебе, і сила Всевишнього обгорне тебе, тому Святий, Який народиться, назветься Сином Божим. 36 Ось Єлизавета, твоя родичка, завагітніла у своїй старості й чекає на сина; і оце вже шостий місяць тій, що її звать безплідною, 37 бо у Бога ніяке слово не буває безсилим.

38 Марія відповіла:

—Ось я, раба Господня, нехай усе станеться за словом твоїм.

І ангел відійшов від неї.

Марія відвідує Єлизавету

39 Тими днями Марія зібралася й пішла, поспішаючи, у гірську околицю, в одне з міст

‡ 1:32 1:32 Див. 2 Сам. 7:12.

Юдиних. ⁴⁰ Вона зайшла в дім Захарії і привітала Єлизавету. ⁴¹ Коли Єлизавета почула привітання Марії, то дитя в її лоні заворушилося від радості, а Єлизавета наповнилася Духом Святим.

⁴² Вона голосно промовила:

—Благословенна ти між жінками, і благословенна Дитина, Яку ти народиш! ⁴³ І звідкіля мені це, що мати Господа мого прийшла до мене? ⁴⁴ Як тільки я почула голос твого привітання, дитина в моєму лоні заворушилася від радості. ⁴⁵ Блаженна та, яка повірила, що здійсниться все сказане їй від Господа!

Марія прославляє Господа

⁴⁶ І сказала Марія:

«Величає душа моя Господа,

⁴⁷ та радіє дух мій у Бозі, Спасителі моєму,

⁴⁸ бо зглянувся Він

на покору раби Своєї.

Ось чому віднині всі покоління називатимуть мене
блаженною,

⁴⁹ бо велике вчинив мені Всемогутній.

Святе ім'я Його!

⁵⁰ Милість Свою Він показує з роду в рід
тим, хто боїться Його.

⁵¹ Він зробив велику справу Своєю рукою,
розсіяв гордих у думках сердець їхніх.

⁵² Скинув сильних з престолу
та підняв принижених.

⁵³ Голодних нагодував благами,
а заможних відіслав ні з чим.

⁵⁴ Допоміг Ізраїлеві, слугі Своему,
згадавши милість,

⁵⁵ так, як обіцяв батькам нашим,
Авраамові та нащадкам його повіки!»

56 Марія залишилася з Єлизаветою три місяці, а потім повернулася до себе додому.

Народження Івана Хрестителя

57 Коли настав час, Єлизавета народила сина. 58 І почули сусіди та родичі, що Господь проявив Свою велику милість до неї, та раділи разом із нею. 59 Восьмого дня, коли прийшли обрізати немовля, хотіли назвати його ім'ям батька – Захарія. 60 Але мати його відповіла:

— Ні! Він буде називатися Іван.

61 А вони сказали їй:

— У твоїй родині немає нікого, названого таким ім'ям.

62 Знаками запитали його батька, як він бажає його назвати. 63 Він попросив дощечку для запису та написав: «Його ім'я – Іван!» І всі дивувалися. 64 Тієї ж миті відкрилися його уста: він почав говорити, благословляючи Бога. 65 І страх охопив усіх сусідів, і всюди в гірській частині Юдеї говорили про ці події. 66 Кожен, хто чув це, говорив у своєму серці: «Ким же стане це дитя?» Бо рука Господа була з ним.

Пророцтво Захарії

67 Захарія, батько його, наповнився Духом Святим і почав пророкувати:

68 «Благословен Господь, Бог Ізраїлю,

бо прийшов Він на допомогу та визволив народ Свій.

69 Він підняв нам ріг спасіння
у домі Давида, слуги Свого,

70 як заповів колись у давнину через уста Своїх
святих пророків,

71 що визволить нас від ворогів наших
та від усіх, хто ненавидить нас.

72 Він проявив милість до батьків наших,

- пам'ятаючи про Свій святий заповіт,
73 обітницю, яку Він дав нашому батькові
Аврааму, § –
- 74 визволити нас від руки ворогів,
щоб ми служили Йому без страху
- 75 у святості й праведності
перед лицем Його в усі дні наші.
- 76 І ти, дитино, назвешся пророком Всевишнього,
бо йтимеш перед Господом,
готуючи шляхи Йому,
- 77 щоб дати пізнання спасіння народові Його,
через прощення гріхів їхніх.
- 78 Через велику милість Бога нашого,
з якою прийде нам на допомогу, як Вранішня
Зоря з висоти,
- 79 щоб засіяти над тими, що живуть у темряві
й у тіні смерті,
спрямовуючи наші кроки на шлях миру».
- 80 Дитина ж росла та зміцнювалась духом і
перебувала в пустелі до дня, коли з'явилася перед
Ізраїлем.

2

Народження Ісуса

1 У ті дні вийшов наказ від Кесаря Августа зробити перепис усього населення. 2 Це був перший перепис за правління Квірінія Сирією. 3 І всі пішли записатися, кожний до свого міста.

4 Пішов також і Йосиф із Галілеї, з міста Назарета, в Юдею, у місто Давида, що зветься Віфлеєм, бо

§ 1:73 1:73 Див. Бут. 22:17.

він походив із дому та роду Давида. ⁵ Він пішов записатися разом із Марією, своєю нареченою, що була вагітна. ⁶ І сталося так, що коли вони були там, настав їй час народити. ⁷ І народила вона Сина, свого Первістка, і сповила Його, і поклала в ясла, бо не було для них місця в гостьовій кімнаті.

Ангел звіщає Добру Звістку пастухам

⁸ Були ж у тій місцевості пастухи, які стояли в полі й охороняли вночі свою отару. ⁹ Аж ось ангел Господа з'явився біля них, і слава Господня засіяла навколо, і великий страх охопив їх. ¹⁰ І промовив до них ангел: «Не бійтеся! Я приніс вам добру звістку, яка буде великою радістю для всього народу! ¹¹ Сьогодні в місті Давида народився вам Спаситель – Христос Господь! ¹² І ось вам знак: знайдете сповите Немовля, Яке лежатиме в яслах».

¹³ І раптом разом з ангелом з'явилося численне небесне військо, яке прославляло Бога, кажучи:

¹⁴ «Слава Богу на небесах,

а на землі мир людям, в яких перебуває Його добра воля!»

¹⁵ Коли ангели повернулися на небо, пастухи почали говорити один одному: «Ходімо до Віфлеєма й побачимо, що там сталося, про що Господь сповістив нас».

¹⁶ І пішли вони швидко до Віфлеєма й знайшли Марію, Йосифа й Немовля, покладене в ясла. ¹⁷ Побачивши їх, вони розповіли все, що їм було сказано про Цю Дитину. ¹⁸ Усі, хто чув, дивувалися тому, що розповідали пастухи про Нього. ¹⁹ Марія ж зберігала всі ці слова у своєму серці та роздумувала над ними. ²⁰ І повернулись пастухи, прославляючи

та вихваляючи Бога за все те, що почули й побачили, і за те, що все було так, як їм було сказано.

²¹ Восьмого дня, коли настав час обрізати *Дитя*, назвали Його Ісус – саме так, як оголосив ангел ще до Його зачаття в утробі.

Ісус представлений у Храмі

²² І коли, за Законом Мойсея, закінчилися дні очищення, принесли Його до Єрусалима, щоб представити перед Господом, ²³ як написано в Законі Господа: «Кожен первісток чоловічої статі має бути посвячений Господу».* ²⁴ За Законом Господа вони мали також принести жертву: «Дві горлиці або двох молодих голубів».†

Зустріч із Симеоном та Анною

²⁵ Був тоді в Єрусалимі чоловік, на ім'я Симеон. Він був чоловіком праведним та благочестивим, чекав на утіху Ізраїлю, і Дух Святий був на ньому. ²⁶ І було відкрито йому Духом Святим, що він не бачитиме смерті, поки не побачить Христа Господнього. ²⁷ Керований Духом, він прийшов у Храм, і коли батьки принесли Дитину Ісуса, щоб зробити з Ним за звичаєм Закону, ²⁸ він узяв Його на руки, благословив Бога та промовив:

²⁹ «А зараз, Владико, відпусти раба Твого з миром,
за словом Твоїм,

³⁰ бо побачили очі мої спасіння Твоє,

³¹ яке Ти приготував перед обличчям усіх народів,

³² світло одкровення для язичників
і славу народу Твого Ізраїлю».

* **2:23** 2:23 Див. Вих. 13:2, 12. † **2:24** 2:24 Див. Лев. 12:8.

³³ Батько та мати Ісуса дивувалися сказаному про Нього. ³⁴ Симеон же благословив їх та сказав Марії, матері Його:

«Ось Цей призначений для падіння й піднесення багатьох в Ізраїлі,

Він буде знаком протириччя,

³⁵ так що думки багатьох сердець розкриються.

І навіть душу твою пройме меч».

³⁶ Була там і пророчиця Анна, дочка Фануїла, з роду Ашера; вона дожила до глибокої старості. Зі своїм чоловіком вона прожила сім років від одруження, ³⁷ а потім стала вдовою, їй було вісімдесят чотири роки. Вона не відходила від Храму, постом та молитвою служила вдень і вночі. ³⁸ Прийшовши в той час, вона прославляла Бога і всім, хто чекав на визволення Єрусалима, говорила про Нього.

³⁹ І коли виконали все згідно із Законом Господа, повернулися до Галілеї, до свого міста Назарета.

⁴⁰ Дитина ж росла та зміцнювалась, сповнюючись мудрістю, і благодать Божа була на Ній.

Дванадцятилітній Ісус в Єрусалимі

⁴¹ Кожного року батьки Ісуса ходили до Єрусалима на свято Пасхи. ⁴² Коли виповнилося Йому дванадцять років, Він, за звичаєм, пішов разом

із ними. ⁴³ Коли ж закінчилися дні свята і всі поверталися додому, Хлопчик Ісус залишився в Єрусалимі, а батьки Його не знали про це. ⁴⁴ Вони думали, що Він іде разом з іншими. Пройшовши

день дороги, вони почали шукати Його серед родичів та знайомих. ⁴⁵ І, не знайшовши, повернулися до Єрусалима шукати Його. ⁴⁶ Через три дні знайшли

Його в Храмі, де Він сидів серед учителів, слухав їх та розпитував. ⁴⁷ Усі, хто Його чув, дивувалися

Його розуму та відповідям. ⁴⁸ Побачивши Його, вони здивувались, і мати промовила до Нього:

—Дитино, чому Ти так вчинив із нами? Ось Твій батько і я з хвилюванням шукали Тебе.

⁴⁹ Але Він відповів їм:

—Чому ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що Мені треба бути в тому, що належить Моему Отцю?

⁵⁰ Але вони не зрозуміли слів, які Він їм сказав.

⁵¹ Після цього вони повернулися до Назарета, і Він слухався їх. Мати Його зберігала всі ці слова у своєму серці.

⁵² Ісус же зростав мудрістю, ростом і благодаттю у Бога та людей.

3

Проповідь Івана Хрестителя

¹ П'ятнадцятого року царювання Кесаря Тиберія, коли Понтій Пилат правив Юдеєю, Ірод був тетрархом Галілеї, його брат, Филип, був тетрархом земель Трахонії та Ітуреї, а Лісаній був тетрархом Авілінії,

² коли первосвященниками були Анна та Каяфа, було Слово Боже до Івана, сина Захарії, у пустелі.

³ Іван пройшов усю околицю Йордану й проповідував хрещення покаяння для прощення гріхів, ⁴ як написано в книзі слів пророка Ісаї:

«Голос кличе в пустелі:

„Приготуйте дорогу Господеві,
вирівняйте шляхи для Нього!

⁵ Нехай кожен яр наповниться
і всяка гора та пагорб знизяться.
Криві дороги нехай стануть прямими,
а нерівні – рівними,

6 і всі люди побачать спасіння Боже“».*

7 Іван казав так народові, що приходив хреститися в нього:

—Роде гадючий! Хто порадив вам тікати від гніву, що наближається? 8 Чиніть же плоди, достойні покаяння, і не думайте говорити в собі: «Наш батько – Авраам!» Бо кажу вам: Бог може з цього каміння створити дітей для Авраама! 9 Уже й сокира лежить біля коріння дерев! Кожне дерево, яке не приносить доброго плоду, зрубають та вкидають у вогонь.

10 Люди питали його:

—Що ж нам робити?

11 У відповідь він казав:

—Хто має дві сорочки, нехай віддасть одну тому, хто не має жодної, і хто має їжу, хай зробить так само.

12 Прийшли й митники хреститися та спитали його:

—Учителю, а нам що робити?

13 Він відповів:

—Не беріть більше від того, що вам призначено.

14 Воїни теж спитали його:

—А що нам робити?

Він відповів:

—Нічого не беріть силою, не обвинувачуйте нікого неправдиво, задовольняйтеся своєю платнею.

15 Народ був в очікуванні, усі розмірковували у своїх серцях про Івана, чи не він Христос. 16 Іван, відповідаючи всім, сказав:

—Я хрещу вас водою, але йде Сильніший за мене, Якому я не достойний розв'язати ремінці Його сандалій. Він буде хрестити вас Духом Святим та вогнем. 17 У Його руці лопата, Він ретельно очистить

* 3:6 3:6 Див. Іс. 40:3-5.

Свій тік, збиратиме Свою пшеницю до житниці, а полову спалить у негасимому вогні.

¹⁸ І багато іншого казав він, звіщаючи Добру Звістку народу. ¹⁹ Але коли він почав осуджувати тетрарха Ірода за Іродіаду, дружину його брата, а також за все зло, що він зробив, ²⁰ то Ірод до всього додав ще й те, що замкнув Івана до в'язниці.

Хрещення Ісуса

²¹ І сталося, коли хрестився весь народ, і Ісус, охрестившись, молився, розкрилися небеса. ²² І Дух Святий зійшов на Нього в тілесному вигляді, як голуб, і голос із неба пролунав: «Ти Син Мій улюблений, Тебе Я вподобав!»[†]

Родовід Ісуса

²³ Ісус, починаючи *служіння*, був років тридцяти, і всі вважали Його сином Йосифа,

сина Іллі, ²⁴ сина Матата,
сина Левія, сина Мелхія,
сина Янняя, сина Йосифа,
²⁵ сина Мататії, сина Амоса,
сина Наума, сина Еслі,
сина Наггея, ²⁶ сина Маата,
сина Мататія, сина Семена,
сина Іосиха, сина Йоди,
²⁷ сина Іоана, сина Риса,
сина Зоровавеля, сина Салатиїла,
сина Нерія, ²⁸ сина Мелхія,
сина Аддія, сина Косама,
сина Елмадама, сина Іра,
²⁹ сина Ісуса, сина Еліезера,
сина Іоріма, сина Матати,

[†] **3:22** 3:22 Див. Пс. 2:7 та Іс. 42:1.

сина Левія, ³⁰ сина Симеона,
сина Юди, сина Йосифа,
сина Йонама, сина Еліакима,
³¹ сина Мелея, сина Менна,
сина Матати, сина Натама,
сина Давида, ³² сина Єссея,
сина Овіда, сина Воаза,
сина Сала, сина Наасона,
³³ сина Аммінадава, † сина Адміна,
сина Арні, сина Есрома,
сина Фареса, сина Юди,
³⁴ сина Якова, сина Ісаака,
сина Авраама, сина Тара,
сина Нахора, ³⁵ сина Серуха,
сина Рагава, сина Фалека,
сина Евера, сина Селаха,
³⁶ сина Каїнама, сина Арфахада,
сина Сима, сина Ноя,
сина Ламеха, ³⁷ сина Метусали,
сина Еноха, сина Ярета,
сина Малелеїла, сина Каїнама,
³⁸ сина Еноса, сина Сета,
сина Адама, сина Бога.

4

Диявол спокушає Ісуса

¹ Ісус, сповнений Духа Святого, повернувся від Йордану, і Дух повів Його в пустелю. ² Сорок днів спокушав Його диявол, і увесь цей час Ісус нічого не їв. Коли ж ці дні закінчилися, Він зголоднів.

³ Тоді диявол промовив до Нього:

—Якщо Ти Син Божий, скажи ось цьому каменю, щоб став хлібом!

† **3:33** 3:33 Деякі ранні рукописи містять слова: син Рама.

⁴ Ісус відповів йому:

—**Написано:**

«Не одним тільки хлібом буде жити людина,
але кожним словом Божим».*

⁵ Тоді, вивівши Його на високу гору, диявол в одну мить показав Йому всі царства світу ⁶ й сказав Йому:

—Тобі віддам усі ці царства, всю владу й славу, бо вони передані мені, і кому я хочу, тому й віддаю їх.

⁷ Якщо Ти тільки поклонишся переді мною, усе буде Твоїм!

⁸ Ісус відповів:

—**Написано:**

«Господу Богу твоєму поклоняйся
і Йому єдиному служи».†

⁹ Тоді диявол повів Його до Єрусалима й, поставивши на покрівлю Храму, сказав Йому:

—Якщо Ти Син Божий, кинься вниз із цього місця,

¹⁰ бо написано:

«Ангелам Своїм Він віддасть наказ про Тебе,
щоб охороняли Тебе».

¹¹ А також:

«На своїх долонях вони понесуть Тебе,

щоб не спіткнулася нога Твоя об камінь».‡

¹² Ісус сказав у відповідь:

—**Сказано: «Не спокушай Господа Бога твого!»**§

¹³ Закінчивши всі ці спокушання, диявол залишив Його до певного часу.

Початок служіння в Галілеї

¹⁴ Ісус повернувся в силі Духа до Галілеї, і чутка про Нього розійшлася по всій околиці. ¹⁵ Він навчав у їхніх синагогах, і всі Його прославляли.

* **4:4** 4:4 Див. Повт. 8:3. † **4:8** 4:8 Див. Повт. 6:13. ‡ **4:11** 4:11 Див. Пс. 90:11, 12. § **4:12** 4:12 Див. Повт. 6:16.

Назарет не приймає Ісуса

¹⁶ Ісус прийшов до Назарета, у місто, де Він виріс. У день Суботній, за Своїм звичаєм, увійшов у синагогу й встав, щоб читати. ¹⁷ Йому дали книгу пророка Ісаї, і Він, розгорнувши її, знайшов місце, де було написано:

¹⁸ «Дух Господній на Мені,
тому що Він помазав Мене,
щоб звіщати Добру Звістку бідним,
послав Мене проголосити свободу полоненим
і сліпим прозріння,
визволити зневолених,

¹⁹ проповідувати рік Господнього милосердя».*

²⁰ І, згорнувши книгу, віддав її служителю та сів. Очі всіх у синагозі були звернені на Нього.

²¹ Тоді Він почав говорити до них:

—Сьогодні здійснилося Писання, яке ви чули.

²² Усі присутні говорили добре про Нього й дивувалися словам благодаті, які Він казав. Вони запитували:

—Хіба це не син Йосифа?

²³ Він сказав їм:

—Ви, безперечно, скажете Мені це прислів'я: «Лікарю, спочатку зцілися Сам! Зроби тут, на своїй батьківщині, те, що, ми чули, було в Капернаумі».

²⁴ І продовжив:

—Істинно кажу вам: ніякого пророка не приймають на своїй батьківщині. ²⁵ Та істинно кажу вам: багато вдів було за днів Іллі в Ізраїлі, коли небо замкнулося на три роки й шість місяців і коли настав великий голод на всій землі, ²⁶ але до жодної з них не був посланий Ілля, а тільки до вдови в Сарепту Сидонську. ²⁷ І багато прокажених було в Ізраїлі за

* **4:19** 4:19 Див. Іс. 61:1, 2.

часів пророка Єлисея, але жоден із них не очистився, окрім Неемана-сирійця.†

28 Почувши це, усі в синагозі наповнилися гнівом. 29 Вони піднялися, вивели Його з міста та повели до краю гори, на якій було збудоване їхнє місто, щоби скинути Його. 30 Але Ісус, пройшовши крізь натовп, віддалився.

Ісус виганяє нечистого духа

31 І прийшов Він до галілейського міста Капернаума та навчав людей у Суботу. 32 Усі дивувалися Його вченню, бо слова Його мали владу.

33 У синагозі був чоловік, котрий мав демона, нечистого духа, і він голосно закричав:

34 —Облиш! Що Тобі до нас, Ісусе з Назарета? Ти прийшов знищити нас? Я знаю, Хто Ти – Святий Божий!

35 Але Ісус наказав йому:

—Замовкни та вийди з нього!

І демон, кинувши його на середину, вийшов із нього, не заподіявши йому жодної шкоди.

36 Усіх охопило здивування, і казали одне до одного: «Що це за вчення таке, що владою та силою наказує нечистим духам, і вони виходять?»

37 І розійшлася чутка про Ісуса по всіх навколишніх місцях.

Зцілення багатьох хворих

38 Вийшовши з синагоги, Ісус пішов у дім Симона. А теща Симона була в сильній гарячці; і попросили Його за неї. 39 Підійшовши до неї, Він наказав гарячці відійти, і хвороба залишила її. Жінка негайно встала та почала прислужувати їм.

† 4:27 4:27 Див. 2 Цар. 5:1-14.

⁴⁰ Коли заходило сонце, усі, хто мав хворих на різні недуги, приводили їх до Ісуса, і, покладаючи руки на кожного, Він зцілив їх. ⁴¹ З багатьох вигнав демонів, але вони викрикували: «Ти – Син Божий!» Він же не дозволяв демонам говорити, бо вони знали, що Він – Христос.

Ісус проповідує в Юдеї

⁴² На світанку Він вийшов та пішов у пустинне місце. Люди шукали Його й, коли знайшли, намагалися затримати, щоб Він не йшов від них. ⁴³ Але Він казав їм: «І в інших містах Я повинен звіщати Добру Звістку про Царство Боже, адже для цього Я посланий».

⁴⁴ І продовжував проповідувати в синагогах Юдеї.

5

Покликання перших учнів

¹ Одного разу, коли Ісус знаходився біля озера Генезарет і натовп людей тиснувся до Нього, аби слухати Слово Боже, ² Він побачив два човни, що стояли біля берега. А рибалки, вийшовши з них, чистили сіті. ³ Ісус увійшов до одного з човнів, який належав Симонові, попросив його відплисти трохи від берега й, присівши, навчав людей із човна.

⁴ Коли ж закінчив говорити, сказав Симонові:

—Відпливи на глибину, та закиньте сіті для лову.

⁵ Симон сказав у відповідь:

—Наставнику, ми цілу ніч працювали та нічого не впіймали, але за Твоїм словом я закину сіті.

⁶ Зробивши це, піймали так багато риби, що сіті почали рватись. ⁷ Вони покликали й своїх товаришів з іншого човна, щоб прийшли допомогти їм. Ті

прийшли й наповнили рибою обидва човни так, що вони стали потопати.

⁸ Побачивши це, Симон Петро припав до колін Ісуса та промовив:

—Господи, відійди від мене, бо я людина грішна!

⁹ Адже страх охопив його й усіх, хто був із ним, від такої кількості спійманої риби, ¹⁰ а також Якова та Івана, синів Зеведеевих, котрі були спільниками Симона.

І промовив Ісус до Симона:

—**Не бійся, віднині будеш ловити людей.**

¹¹ Витягнувши човни на берег, вони залишили все та пішли за Ним.

Зцілення прокаженого

¹² Коли Ісус перебував в одному місті, прийшов до нього чоловік, що був увесь покритий проказою. Побачивши Ісуса, він впав долілиць та просив Його, кажучи:

—Господи, якщо хочеш, Ти можеш мене очистити.

¹³ Ісус простягнув руку, доторкнувся до нього й промовив:

—**Хочу, будь чистим!**

І вмить проказа залишила його.

¹⁴ Ісус наказав йому:

—**Нікому не кажи про це, але йди, покажи себе священникові та принеси жертву за своє очищення, як наказав Мойсей, їм на свідчення.***

¹⁵ Однак звістка про Ісуса розходилася ще більше, і багато людей приходило до Нього послухати та отримати зцілення від своїх хвороб. ¹⁶ Він же відходив у пустелю та молився там.

Зцілення паралізованого

* **5:14** 5:14 Див. Лев. 13:49.

17 Одного дня, коли Ісус навчав людей, були там фарисеї та вчителі Закону, що прийшли з усіх сіл Галілеї та Юдеї, а також з Єрусалима; і сила Господня була з Ним, щоби зцілювати, 18 І ось декілька людей принесли на носилках паралізованого та хотіли внести його й поставити перед Ісусом. 19 Не маючи можливості внести його через натовп, вони залізли на дах та спустили його разом із носилками через отвір у покрівлі на середину, прямо перед Ісусом. 20 Побачивши їхню віру, Він промовив: **«Друзе, прощаються тобі гріхи твої!»**

21 Книжники та фарисеї почали розмірковувати кажучи: «Хто Він такий, що богохульствує? Хто може прощати гріхи, окрім Самого Бога?»

22 Але Ісус, знаючи їхні думки, відповів: **«Чому ви так роздумуєте у ваших серцях? 23 Що легше сказати: „Прощаються тобі гріхи твої!“ чи „Встань і ходи!“? 24 Але щоб ви знали: Син Людський має владу на землі прощати гріхи».** І промовив до паралізованого: **«Кажу тобі: встань, візьми свої носилки та йди додому!»**

25 Той відразу ж встав перед ними, узяв те, на чому лежав, і пішов додому, прославляючи Бога. 26 Усіх охопив подив, і почали прославляти Бога. Сповнені страхом, вони говорили: «Дивовижні речі ми бачили сьогодні!»

Покликання Левія

27 Після цього Ісус вийшов та побачив митника, на ім'я Левій, що сидів при збиранні мита, і сказав йому: **«Іди за Мною!»**

28 Залишивши все, той піднявся й пішов за Ісусом.

29 І влаштував Йому Левій у своєму домі велику гостину; там було багато митників та інших, що сиділи з Ісусом за столом.

³⁰ А фарисеї та книжники нарікали, кажучи Його учням:

—Чому ви їсте та п'єте разом із митниками й грішниками?

³¹ Ісус же відповів їм:

—Не здорові потребують лікаря, а хворі. ³² Я прийшов покликати до покаяння не праведних, а грішників.

Питання про ніст

³³ Тоді вони сказали Йому:

—Учні Івана часто постяться та моляться, так роблять і фарисеї, а Твої їдять і п'ють!

³⁴ Ісус відповів:

—Чи можете друзів нареченого змусити постити, доки наречений з ними? ³⁵ Але настануть дні, коли наречений забереється від них, і тоді поститимуть у ті дні.

³⁶ Він розповів їм притчу:

—Ніхто не розриває нової одежі, щоби з неї пришити латку до старої одежі, бо й нову розірве, і до старої не пасує латка з нової. ³⁷ Ніхто не вливає молодого вина в старі бурдюки, бо молоде вино розірве їх і вилетиться, а бурдюки пропадуть. ³⁸ Але молоде вино треба вливати в нові бурдюки. ³⁹ І ніхто, випивши старого вина, не захоче молодого, бо каже: «Старе краще!»

6

Ісус – Господь Суботи

¹ Одного разу в Суботу Ісус зі своїми учнями проходив через засіяні поля пшениці. Вони збирали колосся та, розтираючи їх руками, їли зерна.

² Тоді деякі з фарисеїв сказали:

—Чому ви робите те, чого не дозволено робити в Суботу?

³ Ісус у відповідь сказав їм:

—Ви не читали, що зробив Давид,* коли зголоднів він, а також і ті, що були з ним? ⁴ Як увійшов у Дім Божий, узяв та з'їв хліби покладання, і як дав і тим, хто був із ним, хоча їх не дозволено було їсти нікому, окрім священників?†

⁵ І додав:

—Син Людський – Господь Суботи.

Ісус зцілює в Суботу

⁶ Довелося ж і в іншу Суботу увійти Йому в синагогу й навчати. Там був чоловік, у якого права рука всохла. ⁷ Книжники та фарисеї уважно стежили за Ісусом, чи буде Він зцілювати в Суботу, щоб знайти обвинувачення проти Нього. ⁸ Але Він, знаючи їхні думки, сказав чоловікові, що мав всохлу руку: **«Підведися й стань посередині!»** Той піднявся й став.

⁹ Ісус промовив до них: **«Я питаю вас: що дозволено робити в Суботу – добро чи зло? Спасити життя чи згубити?»**

¹⁰ І, поглянувши на них усіх, сказав чоловікові: **«Простягни свою руку!»** Той зробив це, і його рука була зцілена. ¹¹ Вони ж розлютились та почали радитись між собою, як вчинити з Ісусом.

Обрання дванадцятьох апостолів

¹² У ті дні Ісус вийшов на гору, щоб молитись, і провів усю ніч у молитві до Бога. ¹³ Коли настав день, Він покликав учнів і обрав дванадцятьох, яких назвав апостолами:

* **6:3** 6:3 Див. 1 Сам. 21:1-6. † **6:4** 6:4 Див. Вих. 20:8-10; Повт. 5:12-14.

14 Симона, якого назвав Петром,
Андрія, його брата,
Якова,
Івана,
Филипа,
Варфоломія,
15 Матвія,
Фому,
Якова, сина Алфеевого,
Симона, званого Зилотом,
16 Юду, сина Якова,
і Юду Іскаріота, котрий потім став зрадником.

Проповідь на рівнині

17 Ісус, зійшовши разом із ними з гори, зупинився на рівному місці. Великий натовп Його учнів і велика кількість народу зі всієї Юдеї, Єрусалима та приморського Тира й Сидона 18 прийшли послухати Його та отримати зцілення від хвороб. Ті, що страждали від нечистих духів, теж були зцілені. 19 Весь натовп хотів доторкнутися до Ісуса, бо від Нього виходила сила, яка зцілювала всіх.

20 Ісус, звівши очі на Своїх учнів, почав говорити:

«Блаженні бідні,
бо ваше є Царство Боже.

21 Блаженні голодні нині,
бо будете насичені.

Блаженні, що плачете тепер,
бо ви зрадієте.

22 Блаженні ви, коли люди зненавидять вас,
коли проженуть вас, ображатимуть вас
і відкидатимуть ваше ім'я як щось погане
через Сина Людського.

²³ Радійте того дня й веселіться, бо велика ваша нагорода на небі. Так само робили з пророками їхні батьки.

²⁴ Але горе вам, багатії,
бо ви вже отримали всю вашу втіху.

²⁵ Горе вам, ситі нині,
бо будете голодувати.

Горе вам, що радієте нині,
бо будете плакати й ридати.

²⁶ Горе вам, коли про вас говоритимуть добре всі люди,
бо так робили лжепророкам їхні батьки.

Любов до ворогів

²⁷ Але вам, хто слухає, Я кажу: любіть ворогів ваших, робіть добро тим, хто ненавидить вас;

²⁸ благословляйте тих, хто проклинає вас; моліться за тих, хто кривдить вас. ²⁹ Тому, хто вдарив тебе по щоці, підстав і другу, а тому, хто забирає твій верхній одяг, не забороняй взяти й сорочку. ³⁰ Кожному, хто просить у тебе, дай, і від того, хто забере твоє, не проси назад. ³¹ Як бажаєте, щоб вам робили люди, так само й ви робіть їм.

³² Якщо ви любите *тільки* тих, хто любить вас, яка вам за це дяка? Адже й грішники люблять тих, хто любить їх. ³³ І якщо ви робите добро *тільки* тим, хто вам робить добро, яка вам за це дяка? Грішники так само роблять. ³⁴ І якщо позичаєте *тільки* тим, від кого сподіваєтесь отримати, яка вам за це дяка? Грішники так само позичають, щоб отримати стільки ж. ³⁵ Але ви любіть ворогів ваших, робіть добро й позичайте, не очікуючи нічого. І буде вам велика нагорода, будете синами Всевишнього, бо Він добрий

до невдячних та злих. ³⁶ Будьте милосердні, як і Отець ваш милосердний.

Не судіть інших

³⁷ Не судіть, і вас не судитимуть! Не засуджуйте, то й вас не засудять! Прощайте, то й вам проститься!

³⁸ Давайте, і вам дадуть; доброю мірою, притиснутою, струснутою і переповненою дадуть вам. Бо якою мірою міряєте ви, такою ж виміряють і вам».

³⁹ Він також розповів їм притчу: «Чи може сліпий водити сліпого? Чи не впадуть обидва в яму? ⁴⁰ Учень не вищий за свого вчителя, але, вдосконалившись, кожний стане, як його вчитель.

⁴¹ Чому ж ти дивишся на скалку в оці твого брата, а колоди у своєму оці не помічаєш? ⁴² Як можеш сказати братові своєму: „Брате, дозволь вийняти скалку з твого ока“, якщо сам у твоєму оці колоди не бачиш? Лицеміре, витягни спочатку колоду зі свого ока, а тоді побачиш, як вийняти скалку з ока твого брата.

Дерево пізнається за його плодом

⁴³ Немає доброго дерева, яке приносило б поганий плід, і немає поганого дерева, яке б приносило добрий плід. ⁴⁴ Бо кожне дерево пізнається за його плодом: не збирають смокви з терну й винограду з ожини. ⁴⁵ Добра людина з доброї скарбниці свого серця виносить добро, а погана людина з лихого скарбу свого серця виносить зло. Адже чим переповнене серце, те говорять її уста.

Розумний та нерозумний будівничий

⁴⁶ Чому кличете Мене: „Господи! Господи!“, а не робите того, що Я кажу? ⁴⁷ Скажу вам, до кого подібний кожний, хто приходиться до Мене, чує слова

Мої та виконує їх. ⁴⁸ Він подібний до чоловіка, що, будуючи свій дім, вкопав глибоко та поклав основу на камені. Коли прийшла злива, і потік вдарив у той дім, то не зміг його похитнути, бо він був добре збудований. ⁴⁹ А той, хто слухає й не виконує, схожий на чоловіка, який збудував свій дім на землі, без основи. Коли вдарив потік, то він відразу впав, і руйнування того дому було велике».

7

Віра сотника

¹ Коли Ісус закінчив говорити до народу, який слухав Його, то зайшов до Капернаума. ² Раб одного сотника, яким він дорожив, тяжко захворів і був при смерті. ³ Почувши про Ісуса, сотник надіслав до Нього юдейських старійшин просити Його, щоб прийшов зцілити раба. ⁴ Прийшовши до Ісуса, вони щиро благали Його, кажучи: «Він достойний, щоб Ти зробив це для нього, ⁵ бо він любить наш народ і побудував нам синагогу».

⁶ Ісус пішов разом із ними. І коли Він був недалеко від дому, сотник надіслав своїх друзів сказати Йому: «Господи, не турбуйся, бо я не достойний, щоб Ти увійшов під мій дах. ⁷ Тому й себе я не вважав гідним, щоби прийти до Тебе, але скажи лише слово, і одужає мій слуга. ⁸ Бо і я людина підвладна й маю під своєю владою підлеглих воїнів. Кажу одному: „Іди!“ – і він іде, а іншому: „Прийди!“ – і він приходить, і рабу моему: „Зроби це!“ – і він робить».

⁹ Почувши це, Ісус здивувався, обернувся до народу, що йшов за Ним, та промовив: **«Кажу вам: навіть в Ізраїлі Я не знайшов такої великої віри».**

10 Повернувшись додому, посланці знайшли раба здоровим.

Ісус воскрешає сина вдови

11 Наступного дня Ісус пішов до міста, що зветься Наїн; разом із Ним ішли Його учні та великий натовп. 12 Коли ж Він наблизився до воріт міста, саме виносили померлого, єдиного сина в матері, котра була вдовою; разом із нею було чимало народу з міста. 13 Побачивши її, Господь змилювався над нею й сказав: **«Не плач!»**

14 І, підійшовши, торкнувся труни, а ті, що її несли, зупинилися. Тоді Ісус промовив: **«Юначе! Кажу тобі, встань!»** 15 Мертвий піднявся, сів та почав говорити. І Ісус віддав його матері.

16 Усіх охопив страх, і прославляли Бога, кажучи: «Великий пророк з'явився між нами!» і «Бог прийшов на допомогу своєму народові!»

17 І розійшлася ця звістка про Нього по всій Юдеї та по всій тій країні.

Посланці від Івана Хрестителя

18 Учні Івана сповістили його про все це. І він, прикликавши двох своїх учнів, 19 надіслав їх до Господа спитати:

—Ти Той, Хто має прийти, чи нам чекати іншого?

20 Прийшовши до Нього, чоловіки сказали:

—Іван Хреститель надіслав нас до Тебе спитати: «Ти Той, Хто має прийти, чи нам чекати іншого?»

21 Саме тоді Він зцілив багатьох від хвороб, недуг та злих духів і багатьом сліпим дарував зір.

22 У відповідь Він сказав:

—Ідіть і скажіть Іванові те, що ви бачили та чули: сліпі прозрівають, каліки ходять, прокажені очищаються, глухі чують, мертві оживають, а бідним

проповідується Добра Звістка. ²³ І блаженний той, хто не спокуситься через Мене.

Свідчення Ісуса про Івана Хрестителя

²⁴ Коли посланці Івана відійшли, Ісус почав говорити народові про Івана: «На що ви ходили подивитися в пустелю? На тростину, розхитану вітром? ²⁵ На кого ви виходили дивитись? На людину, одягнену в м'яку одежу? Але ж ті, що розкішно одягаються й живуть у розкоші, знаходяться в царських палацах. ²⁶ То на кого ви ходили дивитись? На пророка? Так, Я кажу вам, навіть більше, ніж на пророка! ²⁷ Він той, про кого написано: „Ось Я посилаю Мого посланця перед обличчям Твоїм,

який приготує дорогу перед Тобою“.*

²⁸ Кажу вам: нема більшого за Івана серед народжених жінками, але найменший у Царстві Божому більший за нього».

²⁹ Весь народ, а також і митники, що слухали Його, визнавши справедливість Бога, хрестились хрещенням Івана. ³⁰ А фарисеї та законники відкинули волю Божу про себе й не хрестились у нього.

³¹ «Із ким Мені порівняти людей з цього покоління, – сказав Ісус, – і на кого вони схожі? ³² Схожі на дітей, котрі сидять на базарі та кличуть одне одного, кажучи:

„Ми грали вам на сопілці,
а ви не танцювали.

Ми співали вам жалібні пісні,
а ви не плакали“.

³³ Прийшов Іван Хреститель, який не їсть хліба й не п'є вина, а ви кажете: „Має демона!“ ³⁴ Прийшов

* 7:27 7:27 Див. Мал. 3:1.

Син Людський, Який їсть і п'є, а ви кажете: „Ось чоловік – ненажера й п'яниця, приятель митників та грішників“. ³⁵ Однак мудрість виправдана всіма її дітьми».

Ісус у домі фарисея Симона

³⁶ Один із фарисеїв запросив Його поїсти з ним. Зайшовши в дім фарисея, Ісус сів за стіл. ³⁷ І ось одна жінка з того міста, яка була грішницею, дізналася, що Він сидить за столом у домі фарисея. Вона принесла алебастровий глечик із дуже дорогим миром ³⁸ та, припавши до ніг Ісуса ззаду, плачучи, почала слізьми обмивати Його ноги й волоссям своєї голови витирати їх, цілувала Його ноги й мастила миром.

³⁹ Побачивши це, фарисей, який запросив Ісуса, подумав собі:

—Якби Він був пророком, то знав би, що жінка, яка торкається до Нього, – грішниця.

⁴⁰ Тоді Ісус звернувся до нього:

—Симоне, маю тобі щось сказати!

Той відповів:

—Говори, Учителю!

⁴¹ У одного позикодавця було двоє боржників: один був винен п'ятсот динаріїв[†], а інший – п'ятдесят. ⁴² Та оскільки вони не мали, чим віддати, він простив обох. Отже, хто з них буде любити його більше?

⁴³ Симон відповів:

—Я думаю, що той, якому більше простив.

Ісус відповів:

—Правильно ти розсудив.

⁴⁴ І, обернувшись до жінки, сказав Симонові:

[†] 7:41 7:41 Динарій був звичайною платою за робочий день.

—Бачиш цю жінку? Я зайшов у твій дім, а ти не дав Мені води для ніг, вона ж своїми слізьми обмила Мої ноги та волоссям обтерла їх. ⁴⁵ Ти не привітав Мене поцілунком, а вона, відколи Я зайшов, не перестає цілувати Мої ноги. ⁴⁶ Ти не намастив Моєї голови олією, а вона миром намастила Мої ноги. ⁴⁷ Тому кажу тобі: прощаються її численні гріхи, бо вона багато полюбила, а кому мало прощається, той мало любить.

⁴⁸ Потім Ісус промовив до неї:

—Прощаються гріхи твої!

⁴⁹ А всі, хто сидів із Ним за столом, почали думати про себе: «Хто Він такий, що й гріхи прощає?»

⁵⁰ Він же сказав жінці:

—Віра твоя спасла тебе, іди з миром.

8

Жінки супроводжують Ісуса

¹ Після цього Він проходив через міста та села, проповідуючи Добру Звістку Царства Божого. Разом із Ним були Його дванадцяттеро учнів ² і деякі жінки, котрі були зцілені від злих духів та хвороб: Марія, звана Магдалиною, з якої вийшло сім демонів, ³ Іванна – дружина Хузи, наставника Ірода, Сусанна й багато інших, котрі служили Йому, чим мали.

Притча про сіяча

⁴ Коли зібрався великий натовп і люди з кожного міста приходили до Нього, Він розповів цю притчу:

⁵ «Сіяч вийшов сіяти своє насіння. І коли він сів, деякі зерна впали біля дороги та були затоптані, а птахи небесні повідзьобували їх. ⁶ Інші впали на каміння та, зійшовши, висохли, бо не мали вологи. ⁷ Ще інші впали поміж терни й росли разом із

ними, але колючки заглушили їх. ⁸ А інші впали в добру землю, вони вирости й принесли врожай стократний».

Сказавши це, Він вигукнув: «Хто має вуха, щоб слухати, слухайте!»

⁹ Учні запитали Ісуса, що означає ця притча.

¹⁰ Він відповів: «Вам дано пізнати таємниці Царства Божого, а іншим *говорю* притчами, щоб „дивлячись, не бачили

і, слухаючи, не розуміли“.*

¹¹ Ось що означає ця притча: насіння – це Слово Боже. ¹² Те, що посієне біля дороги, – це ті, що слухають, але потім приходять диявол і забирає Слово з їхнього серця, щоб не повірили та не спаслися. ¹³ Те, що впало на камінь, – це ті, що, почувши, з радістю приймають Слово, але не мають коріння й вірують до певного часу, а коли приходять випробування, то відпадають. ¹⁴ Те, що впало поміж терни, – це ті, що чують, але з часом турботи, багатство та життєві задоволення придушують їх, і плід їхній не дозріває. ¹⁵ Те, що впало в хорошу землю, – це ті, що, почувши Слово, зберігають його в доброму та щирому серці та в терпінні приносять врожай.

Притча про світильник

¹⁶ Ніхто, запаливши світильник, не покриває його посудиною й не ставить під ліжку, але ставить на поставець, щоб усі, що входять, бачили світло. ¹⁷ Бо немає нічого прихованого, що не стало б явним, і нічого таємного, що не стало б відомим і не виявилось б. ¹⁸ Тому будьте уважні, як слухаєте, бо

* **8:10** 8:10 Див. Іс. 6:9.

тому, хто має, додається, і матиме надмірно, а від того, хто не має, і те, що має, забереться».

Мати та брати Ісуса

19 Прийшли Його мати та брати й не могли підійти до Нього через натовп.

20 І сказали Йому:

—Твоя мати й Твої брати стоять надворі та бажають бачити Тебе.

21 Він сказав їм у відповідь:

—Мати та брати Мої – це ті, що слухають Слово Боже й виконують його.

Ісус заспокоює бурю

22 Одного дня Ісус та Його учні увійшли в човен, і Він сказав їм: «**Переплиньмо на другий бік озера**».

І вони вирушили. 23 Коли вони пливли, Він заснув. Аж раптом на озері здійнялася велика буря. Вода почала заливати їх, і вони були в небезпеці.

24 Приступивши, учні розбудили Ісуса, кажучи:

—Наставнику, Наставнику, ми гинемо!

Він прокинувся, наказав вітрові та хвилям зупинитися, і настала тиша.

25 Тоді сказав їм:

—**Де ваша віра?**

Вони ж, налякані та здивовані, говорили один до одного:

—Хто Він такий, що наказує, а вітер і вода підкоряються Йому?

Ісус звільняє одержимого

26 І припливли вони в землю Герасинську, що знаходиться навпроти Галілеї. 27 Коли Він зійшов на берег, зустрів Його один чоловік із міста, який упродовж багатьох років мав демонів. Багато часу він вже не носив одежі та мешкав не в домі, а у гробницях.

²⁸ Побачивши Ісуса, він закричав, упав перед Ним та голосно промовив:

—Що Тобі до мене, Ісусе, Сину Бога Всевишнього? Благаю Тебе, не муч мене.

²⁹ Бо Ісус наказав нечистому духові вийти з цього чоловіка. Багато разів демон хапав його, та, попри те, що зв'язували його ланцюгами та кайданами, оберігаючи його, він все одно розривав окови, і демон гнав його в пустелю.

³⁰ Ісус спитав його:

—Як тебе звати?

—Легіон, – відповів той, бо багато демонів увійшло в нього. ³¹ І вони благали Ісуса, щоб Він не повелів їм іти в Безодню.

³² А було там велике стадо свиней, що паслося на горі. Демони просили Ісуса, щоб дозволив їм увійти в них, і Він дозволив. ³³ Демони, вийшовши з чоловіка, увійшли у свиней. Тоді все стадо кинулося з кручі в озеро та потонуло.

³⁴ Побачивши, що сталося, свинопаси побігли та сповістили про це в місті та в селах. ³⁵ Люди вийшли подивитися, що сталося, і коли підійшли до Ісуса, то знайшли чоловіка, з якого вийшли демони, він був одягнений, при здоровому глузді й сидів біля Ісусових ніг. Побачивши це, вони злякалися. ³⁶ Ті, хто бачив, розповідали, як було врятовано біснуватого. ³⁷ Тоді всі люди з Герасинської околиці просили Ісуса, щоб Він залишив їх, адже були охоплені великим страхом. Він же увійшов у човен і повернувся.

³⁸ Чоловік, з якого вийшли демони, просив Ісуса взяти його з собою, але Він відпустив його, сказавши:

³⁹ «Повернися до себе додому та розкажи, як багато зробив для тебе Бог».

Той пішов і по всьому місту проповідував, як багато зробив для нього Ісус.

Донька Яіра і жінка, яка доторкнулася до одяжі Ісуса

⁴⁰ Коли Ісус повернувся, Його зустрів великий натовп, бо всі чекали на Нього. ⁴¹ І ось прийшов чоловік, на ім'я Яір, який був керівником синагоги, і, впавши долілиць до ніг Ісуса, благав Його зайти до його дому, ⁴² бо його єдина донька, яка мала років дванадцять, захворіла й була при смерті. Коли Він пішов, то натовп звідусіль тиснув на Нього.

⁴³ І була там одна жінка, яка вже дванадцять років страждала на кровотечу. Вона витратила все, що мала, на лікарів, але ніхто не зміг її зцілити.

⁴⁴ Підійшовши ззаду, вона доторкнулася до краю Його одяжі, і вмить зупинилася її кровотеча.

⁴⁵ Ісус запитав:

—Хто доторкнувся до Мене?

Коли ж ніхто не зізнався, Петро сказав:

—Наставнику, натовп тісниться навколо Тебе.

⁴⁶ Ісус же відповів:

—Хтось доторкнувся до Мене, бо Я відчув, як сила вийшла від Мене.

⁴⁷ Жінка, побачивши, що не зможе втаїтися, тремтячи, підійшла та, впавши перед Ним, зізналася перед усім народом, чому доторкнулася до Нього і як раптом зцілилася. ⁴⁸ Ісус же сказав їй: **«Донько, віра твоя врятувала тебе. Іди з миром».**

⁴⁹ Коли Він ще говорив, прийшов хтось із дому керівника синагоги та сказав:

—Твоя донька померла, не турбуй Учителя!

⁵⁰ Ісус же, почувши це, сказав Яіру:

—Не бійся, тільки віруй, і вона буде спасенна!

⁵¹ Прийшовши в дім, Він не дозволив нікому увійти з Ним, окрім Петра, Івана, Якова та батька й матері

дитини. ⁵² Усі плакали та ридали над нею. Він же сказав їм: **«Не плачте, бо вона не померла, а спить».**

⁵³ Але вони почали глузувати з Нього, бо знали, що дівчина померла. ⁵⁴ Ісус же узяв її за руку й голосно промовив: **«Дитино, встань!»** ⁵⁵ Дух її повернувся до неї, і вмить вона піднялася. Він наказав дати їй їсти. ⁵⁶ Батьки дитини дуже здивувалися, але Він наказав нікому не казати про те, що сталося.

9

Служіння дванадцятьох

¹ Скликавши дванадцятьох, Він дав їм силу та владу виганяти всіх демонів і зцілювати всі хвороби. ² І послав їх проповідувати Царство Боже та зцілювати хворих. ³ Він промовив до них:

«Нічого не беріть у дорогу: ні палиці, ні торбини, ні хліба, ні грошей, ні двох сорочок не майте. ⁴ Коли ж увійдете в якийсь дім, там залишайтеся і звідти йдіть далі. ⁵ Якщо десь вас не приймуть, то, виходячи з того міста, обтрусіть пил зі своїх ніг на свідчення проти них!»

⁶ Вони вийшли та ходили по селах, звіщаючи Добру Звістку й зцілюючи всюди.

Іродова занепокоєність

⁷ Тетрарх Ірод почув про все, що сталося, і занепокоївся, бо дехто казав, що це Іван воскрес із мертвих; ⁸ інші казали, що це з'явився Ілля, а ще інші – що це один зі стародавніх пророків воскрес. ⁹ Тоді Ірод сказав: «Івана я стратив, тоді хто Цей, про Кого я таке чую?» І намагався зустрітися з Ісусом.

Ісус годує п'ять тисяч

¹⁰ Повернувшись, апостоли розповіли Ісусові про все, що зробили. Він узяв їх та відійшов у безлюдне

місце біля міста, що зветься Віфсаїда. ¹¹ Але люди, дізнавшись про це, пішли за Ним. Зустрівши їх, Він почав говорити про Царство Боже й зцілював тих, хто потребував зцілення. ¹² Коли ж день схилявся до вечора, підійшли до Нього дванадцяттеро й сказали:

—Відпусти людей, щоби пішли в навколишні села та хутори відпочити та знайти чогось їсти, бо ми тут у безлюдному місці.

¹³ Але Він сказав їм:

—**Ви дайте їм їсти!**

Вони відповіли:

—Ми не маємо нічого, крім п'яти хлібів та двох рибин. Хіба що підемо й купимо їжу для всіх цих людей.

¹⁴ А було там близько п'яти тисяч чоловіків.

Ісус промовив до Своїх учнів:

—**Розсадіть їх групами приблизно по п'ятдесят.**

¹⁵ Вони так і зробили, і розсадили всіх людей. ¹⁶ Він же, узявши п'ять хлібів та дві рибини, подивився на небо, благословив їх і, розломивши, дав учням, щоб розділили між людьми. ¹⁷ Усі їли та наситилися, і назбирали дванадцять кошиків залишків.

Свідчення Петра про Ісуса

¹⁸ Одного разу, коли Ісус молився на самоті й разом із Ним були лише учні, Він запитав їх:

—**За кого вважають Мене люди?**

¹⁹ Вони відповіли:

—Одні – за Івана Хрестителя, інші – за Іллю, ще інші – за одного зі стародавніх пророків, що воскрес.

²⁰ Він же запитав:

—**А ви за кого Мене вважаєте?**

Петро відповів:

—Ти Христос Божий!

Ісус звіщає Свою смерть та воскресіння

²¹ Тоді Він наказав їм нікому не розповідати про це.

²² Далі додав: «Синові Людському належить багато страждати, бути відкинутим старійшинами, первосвященниками та книжниками, бути вбитим, але третього дня воскресне».

²³ Потім промовив до всіх:

«Якщо хтось хоче йти за Мною, нехай зречеться самого себе, візьме свій хрест та щодня слідує за Мною. ²⁴ Бо хто хоче спасти своє життя, той загубить його, а хто втратить життя своє заради Мене, той спасе його. ²⁵ Яка користь людині, якщо здобуде весь світ, а саму себе занепасть або згубить? ²⁶ Хто посоромиться Мене та Моїх слів, того й Син Людський посоромиться, коли прийде в славі Своїй, і Отця, і святих ангелів. ²⁷ Істинно кажу вам: деякі з присутніх тут не зазнають смерті, доки не побачать Царства Божого».

Преображення Ісуса

²⁸ А приблизно через вісім днів після цих слів, Ісус узяв із Собою Петра, Івана та Якова й піднявся на гору, щоб молитися. ²⁹ Під час молитви вигляд Його обличчя змінився, і одежа стала білою та блискучою. ³⁰ І ось двоє чоловіків розмовляли з Ним – це були Мойсей та Ілля. ³¹ Вони з'явилися у славі та розмовляли з Ним про Його відхід, який Він мав завершити в Єрусалимі. ³² Петро й ті, що були з Ним, заснули, але, прокинувшись, побачили Його славу та цих двох чоловіків, які стояли з Ним. ³³ Коли вони відійшли від Нього, Петро сказав Ісусові: «Наставнику, добре нам тут бути! Зробімо три намети: один для Тебе, один для Мойсея та один для Іллі».

Він не знав, що говорить. ³⁴ Коли він це казав, з'явилася хмара, яка накрила їх. Вони ж злякалися, коли увійшли в хмару. ³⁵ З хмари промовив голос: «Це Син Мій обраний, Його слухайте!»

³⁶ Коли ж пролунав голос, Ісус залишився Сам. Вони мовчали й нікому в ті дні не казали про те, що бачили.

Зцілення хлопчика, одержимого злим духом

³⁷ Наступного дня, після того, як вони зійшли з гори, великий натовп зустрів Його.

³⁸ І ось один чоловік із натовпу вигукнув:

— Учителю, благаю, зглянься над моїм сином, бо він у мене єдиний. ³⁹ Нечистий дух хапає його, і він зненацька кричить, і катує його дух аж до піни. Насилу відходить, залишаючи його безсилим. ⁴⁰ Я просив Твоїх учнів вигнати духа, але вони не змогли.

⁴¹ Ісус у відповідь сказав:

— **О роде невірний та розбещений, доки буду з вами? Доки терпітиму вас? Приведи сюди твого сина!**

⁴² Коли хлопчик наближався, демон у припадку кинув його на землю, але Ісус наказав нечистому духові *відійти*, зцілив дитину та віддав її батькові.

⁴³ Усі були вражені Божою величчю.

Ісус удруге звіщає Свою смерть

Коли всі дивувалися всьому, що робив Ісус, Він промовив до своїх учнів: ⁴⁴ **«Вкладіть ці слова у ваші вуха: Син Людський буде виданий у руки людські».**

⁴⁵ Однак учні не зрозуміли цих слів: вони були приховані від них, щоб не зрозуміли їх, а спитати Його про ці слова боялися.

Хто найбільший?

46 Потім учні почали роздумувати між собою, хто з них найбільший. 47 Але Ісус, знаючи думки їхніх сердець, узяв дитину, поставив її біля Себе 48 та промовив до них:

—Той, хто прийме цю дитину в ім'я Моє, той Мене приймає, а хто Мене приймає, приймає Того, Хто надіслав Мене. Бо хто найменший поміж вас, той найбільший.

Хто не проти вас, той за вас

49 Іван відповів:

—Наставнику, ми бачили когось, хто Твоїм ім'ям виганяв демонів, та ми заборонили йому, бо він не ходить із нами.

50 Ісус відповів:

—Не забороняйте, бо хто не проти вас, той за вас.

Самарянське село не приймає Ісуса

51 Коли наближався час Йому бути взятим на небо, Він рішуче пішов до Єрусалима. 52 І надіслав перед Собою вісників. Вони зайшли до одного самарянського села, щоб приготувати все для Нього. 53 Але мешканці Його не прийняли, бо Він ішов до Єрусалима. 54 Побачивши це, учні Його, Яків та Іван, сказали:

—Господи, хочеш, ми накажемо, щоб зійшов вогонь із неба та спалив їх, як це зробив Ілля?

55 Ісус, обернувшись до них, заборонив їм та сказав:

—Не знаєте, якого ви духа, 56 бо Син Людський прийшов не губити людські душі, а спасати їх!

І пішли до іншого села.

Ціна учнівства

57 Коли вони йшли дорогою, хтось сказав Ісусові:

—Я піду за Тобою, куди б Ти не пішов!

58 Ісус відповів йому:

—Лисиці мають нори, птахи небесні – гнізда, а Син Людський не має, де голову прихилити.

⁵⁹ А іншому сказав:

—Іди за Мною!

Але той відповів:

—Господи, дозволь мені спочатку піти поховати мого батька!

⁶⁰ Тоді Ісус сказав:

—Залиши мертвим ховати своїх мерців, а ти йди звіщати Царство Боже!

⁶¹ Інший сказав:

—Господи, я піду за Тобою, але дозволь мені спочатку попрощатися з моїми домашніми!

⁶² Ісус сказав йому:

—Ніхто з тих, хто поклав руку на плуг та озирається назад, не придатний для Царства Божого!

10

Служіння сімдесяти учнів

¹ Після того Господь призначив інших сімдесятьох* учнів і надіслав їх по двоє перед Собою в усі міста та місцевості, куди Він мав іти.

² І сказав їм: «Жнива насправді великі, а робітників мало, тож просіть Господа жнив, щоб послав робітників на жнива Свої.

³ Ідїть! Ось Я посилаю вас, як ягнят між вовків. ⁴ Не беріть ні гаманця, ні торбини, ні взуття й нікого в дорозі не вітайте. ⁵ Коли ж увійдете в якийсь дїм, то спочатку скажіть: „Мир цьому дому!“ ⁶ І якщо там є син миру, то спочине на ньому ваш мир, а коли ні, то повернеться до вас. ⁷ Залишайтеся в тому ж домі, їжте

* **10:1** 10:1 У деяких рукописах: сімдесят два. Дивись також вірш 17.

та пийте те, що дадуть вам, бо робітник достойний своєї платні. Не переходьте з дому в дім.

⁸ А коли зайдете в якесь місто та приймуть вас, то їжте *все*, що покладуть перед вами. ⁹ Зціляйте в ньому хворих і кажіть їм: „Наблизилось до вас Царство Боже!“ ¹⁰ А коли зайдете в якесь місто і не приймуть вас, то, виходячи на вулиці його, кажіть: ¹¹ „Навіть пил із вашого міста, який прилип до наших ніг, ми обтрушуємо на свідчення проти вас, але знайте, що наблизилось Царство Боже!“ ¹² Кажу вам: легше буде Содомові в той день суду, ніж тому місту.

¹³ Горе тобі, Хоразине! Горе тобі, Віфсаїдо! Бо якби в Тирі та Сидоні сталися ті чудеса, які були у вас, то вони давно би покаялися, сидячи в мішковині та попелі. ¹⁴ Проте Тиру та Сидону легше буде на суді, ніж вам. ¹⁵ І ти, Капернауме, чи будеш піднесений до неба?

Ні, ти до пекла зійдеш!†

¹⁶ Той, хто слухає вас, той Мене слухає, і хто відмовляється від вас, від Мене відмовляється. Хто ж відмовляється від Мене, той відмовляється від Того, Хто надіслав Мене».

Повернення сімдесяти учнів

¹⁷ Сімдесят учнів повернулися й радісно сказали:
—Господи, навіть демони підкоряються нам в ім'я Твоє.

¹⁸ А Він сказав їм:

—Я бачив сатану, котрий падав із неба, наче блискавка. ¹⁹ Ось даю вам владу наступати на змії і скорпіонів, і на всяку силу ворожу, і ніщо вам не зашкодить. ²⁰ Однак не радійте, що духи вам

† **10:15** 10:15 Буквально: ти до царства мертвих зійдеш.

підкоряються, а радійте тому, що імена ваші записані на небесах.

Радість Ісуса

²¹ У той час Ісус зрадів Святим Духом та промовив: «Славлю Тебе, Отче, Господи неба і землі, за те, що Ти приховав це від мудрих та розумних і відкрив дітям. Так, Отче, бо такою була Твоя добра воля.

²² Усе Мені було доручено Моїм Отцем. Ніхто не знає, Хто є Син, окрім Отця, і Хто є Отець, окрім Сина й того, кому Син хоче відкрити».

²³ І, повернувшись до учнів, промовив тільки до них:

— Блаженні очі, які бачать те, що ви бачите. ²⁴ Бо кажу вам: багато пророків та царів бажали побачити те, що ви бачите, і не побачили, та почути те, що ви чуєте, і не почули.

Добрый самарянин

²⁵ І ось один учитель Закону піднявся та, спокушаючи Його, сказав:

— Учителю, що мені робити, щоб успадкувати життя вічне?

²⁶ Ісус відповів йому:

— **Що в Законі написано? Як читаєш?**

²⁷ Він відповів:

— «Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією своєю душею, і всією силою своєю, і всім розумом своїм»[‡] і «ближнього свого – як самого себе».§

²⁸ Ісус же сказав:

— **Правильно ти відповів, роби так і будеш жити!**

²⁹ Але той, бажаючи виправдати себе, сказав Ісусові:

‡ **10:27** 10:27 Див. Повт. 6:5. § **10:27** 10:27 Див. Лев. 19:18.

—А хто мій ближній?

³⁰ Ісус відповів:

—Один чоловік ішов з Єрусалима в Єрихон та потрапив до рук розбійників, котрі роздягли його, побили та пішли далі, залишивши його напівмертвим. ³¹ Випадково тією ж дорогою проходив священник і, побачивши його, пройшов повз нього. ³² Також і левіт, прийшовши на те місце, подивився й пішов далі. ³³ Але один самарянин, який був у подорожі, підійшов і, побачивши його, зглянувся над ним. ³⁴ Він підійшов, перев'язав йому рани, намастивши їх олією та вином, поклав його на свою худобину та привіз до заїжджого двору, де доглядав за ним. ³⁵ Наступного дня, від'їжджаючи, дав два динарії господареві та сказав: «Подбай про нього, а якщо витратиш на нього більше, я поверну тобі, коли вертатимусь».

³⁶ Хто з цих трьох, на твою думку, був ближнім того, хто потрапив до рук розбійників?

³⁷ Він відповів:

—Той, хто зглянувся над ним.

Ісус сказав:

—Іди та роби так само.

Ісус відвідує Марту та Марію

³⁸ Коли вони подорожували далі, то зайшли до одного села, де жінка, на ім'я Марта, прийняла Його у свій дім. ³⁹ У неї була сестра, на ім'я Марія, яка сіла біля ніг Господа та слухала Його слова.

⁴⁰ Марта була зайнята багатьма приготуваннями й, підійшовши, сказала:

—Господи, чи Тобі байдуже, що моя сестра залишила мене саму служити? Скажи їй, щоб допомогла мені.

⁴¹ Господь відповів їй:

—Марто, Марто, ти турбуєшся та клопочешся багатьма речами, ⁴² але потрібне одне. Марія обрала кращу частку, яка не відбереться від неї.

11

Ісус навчає учнів молитися

¹ Одного разу Ісус молився, і, коли Він закінчив, один з учнів промовив до Нього:

—Господи, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів!

² Він промовив:

—Коли молитесь, то кажіть:

«Отче наш, Що на небесах,^{*}
нехай святиться ім'я Твоє!
Нехай прийде Царство Твоє!

Нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі!†

³ Хліб наш щоденний дай нам кожного дня.

⁴ І прости нам гріхи наші,

бо і ми прощаємо всім боржникам нашим.

І не введи нас у спокусу,

але визволи нас від лукавого».‡

⁵ І сказав їм:

—Хто з вас, маючи друга, прийде до нього опівночі та скаже йому: «Друже, позич мені три хліби, ⁶ бо мій приятель прийшов до мене з дороги, і я не маю, що йому дати». ⁷ А той зсередини відповів би йому: «Не турбуй мене! Двері вже зачинені, і діти мої зі мною в ліжку. Не можу я піднятися й дати тобі». ⁸ Кажу вам: якщо він не встане та не дасть йому заради дружби,

* **11:2** 11:2 Деякі ранні рукописи не містять слів: наш, що на небесах.

† **11:2** 11:2 Деякі ранні рукописи не містять слів: Нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі! ‡ **11:4** 11:4 Деякі ранні рукописи не містять слів: але визволи нас від лукавого.

то все одно через наполегливість його підведеться й дасть усе, чого той потребує.

⁹ Тому Я кажу вам: просіть – і буде дано вам; шукайте – і знайдете; стукайте – і відчинять вам! ¹⁰ Бо кожен, хто просить, отримує, і хто шукає, знаходить, і тому, хто стукає, відчинять. ¹¹ Котрий з вас, батьків, коли син просить хліба, замість хліба подасть йому камінь, і коли просить риби, замість риби подасть йому гадюку? ¹² Або чи дасть йому скорпіона, коли той просить яйце? ¹³ Отже, якщо ви, будучи злими, вмієте давати добрі дари вашим дітям, то наскільки більше ваш Отець Небесний дасть Духа Святого тим, хто просить у Нього!

Ісус та Вельзевул

¹⁴ Одного разу Ісус вигнав демона, який був німий. І коли демон вийшов, німий чоловік заговорив; і весь натовп дивувався цьому.

¹⁵ Та деякі з них говорили:

—Силою Вельзевула, володаря демонів, Він виганяє демонів.

¹⁶ Інші ж, випробовуючи Його, вимагали знамення з неба.

¹⁷ Але Він, знаючи їхні думки, відповів:

—Кожне царство, розділене в собі, буде спустошене, і дім, розділений в собі, впаде. ¹⁸ Якщо ж сатана розділився в собі самому, як встоїть його царство? *Питаю це*, бо кажете, що Вельзевулом Я виганяю демонів. ¹⁹ Якщо ж Я виганяю демонів Вельзевулом, то ким виганяють ваші сини? Тому вони будуть вашими суддями. ²⁰ Але якщо Я пальцем Божим виганяю демонів, то прийшло до вас Царство Боже. ²¹ Коли сильний, озброївшись, стереже свій дім, тоді майно його в безпеці. ²² Коли ж нападає

сильніший за нього й перемагає його, то забирає все його озброєння, на яке він покладався, і потім ділить здобич.

²³ Хто не зі Мною, той проти Мене; і хто не збирає зі Мною, той розкидає.

Повернення нечистого духа

²⁴ Коли нечистий дух виходить із людини, то йде в місця безводні шукати відпочинку й, не знаходячи, каже: «Повернусь я у дім свій, звідки вийшов».

²⁵ І, повернувшись, знаходить його заметеним та прибраним. ²⁶ Тоді він іде й бере інших сімох духів, гірших за себе, і входять та живуть там. І для людини останнє стає гіршим за попереднє.

Справжнє благословення

²⁷ Коли Ісус це казав, одна жінка з натопту голосно промовила:

—Блаженна мати, яка носила та годувала Тебе.

²⁸ Він відповів:

—Справді блаженні ті, що слухають Слово Боже та виконують його.

Вимагання знамення

²⁹ Коли зібралось багато народу, Він почав говорити:

—Цей рід – рід лукавий! Він шукає знамення, та не дасться йому знамення, хіба що тільки знамення Йони. ³⁰ Бо як Йона став для ніневіїців знаменням, так буде й Син Людський для цього роду. ³¹ Цариця Півдня встане на суд із людьми цього роду й засудить їх, бо вона прийшла з далекого краю землі послухати Соломонову мудрість, а ось тут Хтось більший за Соломона§. ³² Люди Ніневії встануть на суд із цим

§ **11:31** 11:31 Буквально: щось більше за Соломона.

родом і засудять його, бо вони покаялись через проповідь Йони, а ось тут Хтось більший за Йону*.

Світло тіла

³³ Ніхто, запаливши світильник, не ставить його у потайне місце або під посудину, але ставить на поставець, щоб усі, що входять, бачили світло.

³⁴ Світлом для тіла є око. Якщо твоє око буде здорове, то й все твоє тіло буде наповнене світлом, коли ж воно недуже, то й тіло твоє в темряві. ³⁵ Отже, пильнуй, щоб світло, яке в тобі, не стало темрявою.

³⁶ Якщо ж усе твоє тіло наповнене світлом і немає жодної темної частини, то все буде світле так, ніби світильник освітлює тебе сяйвом.

Обвинувачення книжників та фарисеїв

³⁷ Коли Він закінчив говорити, один фарисей запросив Його до себе пообідати. Ісус зайшов та сів за стіл. ³⁸ Фарисей же здивувався, побачивши, що перед обідом Він перш не обмився. ³⁹ Тоді Господь промовив до нього:

—Ось ви, фарисеї, очищуєте чашу та посуд ззовні, а всередині ви повні здирництва та лукавства.

⁴⁰ Нерозумні! Чи Той, Хто створив зовнішнє, не створив і внутрішнє? ⁴¹ Тож дайте милостиню з того, що всередині, ось тоді все буде чисте для вас.

⁴² Але горе вам, фарисеї, що даєте десятину з м'яти, рути й з усякого зілля, але обминаєте справедливість та любов Божу. І це належить робити, і тим не нехтувати.

⁴³ Горе вам, фарисеї, що любите почесні місця в синагогах та привітання на ринках.

⁴⁴ Горе вам, бо ви – як невидимі гроби, поверх яких люди ходять і не знають цього.

* **11:32** 11:32 Буквально: щось більше за Йону.

⁴⁵ Один з учителів Закону відповів Ісусові:
— Учителю, кажучи це, Ти й нас ображаєш!

⁴⁶ Але Він відповів:

— Горе й вам, учителям Закону, бо ви накладаєте на людей тягар, який важко нести, самі ж навіть пальцем не доторкнетесь до нього.

⁴⁷ Горе вам, бо ви будете гробниці пророкам, яких убили ваші батьки. ⁴⁸ Цим ви свідчите, що схвалюєте вчинки ваших батьків. Вони їх вбивали, а ви будете їм гробниці. ⁴⁹ Тому Бог у своїй мудрості сказав: «Надішлю до них пророків та апостолів, і декого з них уб'ють, а декого будуть переслідувати». ⁵⁰ І тому цей рід буде відповідати за пролиту кров усіх пророків, які були вбиті від початку всесвіту, ⁵¹ від крові Авеля до крові Захарії, убитого між Храмом та жертовником. Кажу вам: цей рід відповідь за все.

⁵² Горе вам, учителі Закону, бо ви взяли ключі пізнання: самі не ввійшли й тим, хто бажає ввійти, заборонили.

⁵³ Коли Ісус вийшов звідти, фарисеї та книжники почали критикувати Його та спокушати відносно багатьох речей. ⁵⁴ Вони спостерігали за Ним, аби упіймати Його на слові.

12

Ісус засуджує лицемірство

¹ Тим часом зібралися тисячі людей, так що тиснули одне одного. Ісус почав говорити в першу чергу до учнів:

— Стережіться закваски фарисейської, якою є лицемірство. ² Немає нічого прихованого, що не відкрилося б, і нічого таємного, що не стало б відомим. ³ Тому все, що ви казали в темряві, буде

почуте при світлі, і все, що говорили на вухо в окремій кімнаті, буде проповідуватися з дахів.

Кого треба боятись

⁴ Кажу вам, Моїм друзям: не бійтеся тих, хто, вбиваючи тіло, потім більш нічого заподіяти не може. ⁵ Я вкажу вам, Кого треба боятися: бійтеся Того, Хто, вбивши, має силу кинути до Геєни. Так, кажу вам: Цього треба боятися. ⁶ Чи не продаються п'ять горобців за два асарії*? І все ж, жоден із них не забутий Богом. ⁷ А на вашій голові навіть волосся пораховане. Не бійтеся: ви набагато цінніші за горобців.

Визнання Ісуса перед людьми

⁸ Кажу вам: кожного, хто визнає Мене перед людьми, і Син Людський визнає перед ангелами Божими. ⁹ Але того, хто зречеться Мене перед людьми, зрікусь і Я перед ангелами Божими. ¹⁰ Кожному, хто скаже слово проти Сина Людського, проститься, але тому, хто богохульствує проти Святого Духа, не проститься. ¹¹ Коли поведуть вас на суд у синагоги, до керівників та до влад, не турбуйтеся про те, як вам відповідати й що говорити, ¹² бо в той час Дух Святий навчить, що треба говорити.

Притча про багатого безумця

¹³ Хтось із натовпу сказав Йому:
—Учителю, скажи моему братові, щоб розділив зі мною спадщину.
¹⁴ Він відповів:

* **12:6** 12:6 Дрібна монета, яка дорівнювала 1/16 частині динарія. Динарій був звичайною платою за робочий день.

—Чоловіче, хто поклав Мене суддею або посередником між вами?

¹⁵ Далі промовив до них:

—Дивіться уважно та стережіться всякої жадібності, бо життя людини не залежить від багатства її маєтку.

¹⁶ Ісус розповів їм притчу:

—В одного заможного чоловіка гарно вродила земля. ¹⁷ І він почав міркувати, кажучи сам до себе: «Що мені робити? Немає куди зібрати мій врожай».

¹⁸ І сказав: «Ось що я зроблю: зруйную старі амбари та збудую більші, і в мене буде достатньо місця, щоби зібрати все зерно та все моє добро. ¹⁹ Тоді я скажу моїй душі: „Тепер у тебе багато добра на багато років! Відпочивай, їж, пий та веселися“». ²⁰ Але Бог відповів: «Безумцю! Цієї ж ночі заберуть у тебе душу твою. Кому дістанеться те, що ти приготував?» ²¹ Так станеться з кожним, хто збирає для себе й не багатіє в Бога.

Піклування та тривога

²² Потім Він промовив до своїх учнів:

—Тому Я кажу вам: не турбуйтеся про життя – що будете їсти, ні про тіло – що будете вдягати. ²³ Бо життя більше за їжу, а тіло – за одяг. ²⁴ Погляньте на воронів: вони не сіють і не жнуть, не мають скарбниць та амбарів, і все ж Бог їх годує. Наскільки ж ви цінніші за цих птахів! ²⁵ І хто з вас, турбуючись, може додати до свого зросту хоч лікоть? ²⁶ Якщо ви навіть і найменшого зробити не можете, чому турбуєтесь про інше?

²⁷ Подивіться, як ростуть лілії: вони не працюють і не прядуть. Та Я кажу вам: навіть Соломон у всій своїй величі не одягався так, як будь-яка з них.

28 Якщо ж Бог так одягає траву на полі, котра сьогодні є, а завтра буде кинута у вогонь, то наскільки краще Він одягне вас, маловіри? 29 Не шукайте, що вам їсти та пити, і не турбуйтеся про це. 30 Бо все це язичники цього світу шукають, але ваш Отець знає, що потребуєте. 31 Краще шукайте Царства Його, а все це додасться вам.

32 Не бійся, мале стадо, бо Отець ваш із радістю дає вам Царство. 33 Продавайте майно ваше й давайте милостиню. Робіть собі гаманці, котрі не зношуються, – невичерпний скарб на небі, куди злодій не крадається і де міль не точить. 34 Бо де скарб ваш, там буде й ваше серце.

Притча про пильність слуг

35 Будьте завжди готові – одяг підперезаний та світильник запалений. 36 Будьте подібні до людей, що чекають на повернення свого господаря з весілля, щоб, коли він прийде й постукає, негайно відчинити йому. 37 Блаженні ті раби, господар яких, прийшовши, знайде, що вони пильнують. Істинно кажу вам: тоді він сам, підперезавшись, посадить їх за стіл та, підійшовши, буде служити їм. 38 І якщо він прийде о другій або о третій сторожі†, блаженні ті, кого він знайде так само. 39 Тож знайте, що якби господар дому знав, о якій сторожі приходить злодій, він не дозволив би вдертися до свого дому‡. 40 І ви будьте готові, бо Син Людський прийде тієї години, про яку й не думаєте.

41 Тоді Петро сказав:

—Господи, Ти говориш цю притчу нам чи всім?

† **12:38** 12:38 У римлян ніч ділилася на чотири сторожі (з шостої години вечора до шостої ранку: 6–9, 9–12, 12–3, 3–6). ‡ **12:39** 12:39 Буквально: підкопати свого дому.

⁴² Господь відповів:

—Хто вірний та розумний управитель, якого господар поставив над іншими своїми слугами, щоб давав їм їжу вчасно? ⁴³ Блаженний той раб, якого господар знайде, що він так робить. ⁴⁴ Істинно кажу вам: він поставить його над усім своїм майном. ⁴⁵ Але якщо той раб скаже у своєму серці: «Мій господар запізнюється!» – і почне бити слуг та служниць, їсти, пити та напиватись, ⁴⁶ господар того раба прийде того дня, коли він не сподівається, і о тій годині, якої не знає. Він розітне його та призначить йому місце разом із невірними.

⁴⁷ Той раб, котрий знав волю господаря свого й не підготувався, ані не зробив того, чого господар бажав, буде сильно побитий. ⁴⁸ А той, хто, не знаючи, зробив щось достойне покарання, буде побитий менше. Від усякого, кому багато дано, багато вимагатимуть, і кому багато повірено, з того більше й спитають.

Ісус – причина розділення

⁴⁹ Я прийшов кинути вогонь на землю, і як Я прагну, щоб він вже розгорівся! ⁵⁰ Я маю хреститися хрещенням, і як Мені важко, поки це не здійсниться. ⁵¹ Ви вважаєте, що Я прийшов принести мир на землю? Ні, кажу вам, а розділення! ⁵² Бо віднині п'ятеро в одному домі розділяться: троє проти двох, і двоє проти трьох. ⁵³ Будуть розділені: батько проти сина й син проти батька; мати проти доньки й донька проти матері; свекруха проти невістки й невістка проти свекрухи.

Розпізнавання часу

⁵⁴ Він промовив до народу:

—Коли ви бачите хмару, яка здіймається на заході, то відразу кажете: «Буде дощ», і так стається. ⁵⁵ А

коли південний вітер віє, кажете: «Буде спека», і так стається. ⁵⁶ Лицеміри! Вигляд землі та неба вмієте розпізнавати, так чому ж цей час не розпізнаєте?

⁵⁷ Чому ви самі не розсудите, що є справедливе?

⁵⁸ Коли ти йдеш зі своїм супротивником до правителя, то доклади зусиль для того, щоб ще в дорозі примиритися з ним, аби він не повів тебе до суду, а суддя не віддав тебе до рук стражника, і стражник не кинув тебе до в'язниці. ⁵⁹ Кажу тобі: не вийдеш звідти, поки не заплатиш усе до останньої лепти §.

13

Покаяння або загибель

¹ У той час підійшли деякі та розказали Ісусові про галілеян, кров яких Пилат змішав з їхніми жертвами. ² Ісус відповів: «Чи ви думаєте, що ці галілеяни так постраждали, тому що були грішніші за інших галілеян? ³ Кажу вам, що ні! Але якщо не покаєтесь, усі загинете так само. ⁴ Або думаєте, що ті вісімнадцять, на яких впала вежа в Силоамі та вбила їх, були більш грішні за всіх, що живуть в Єрусалимі? ⁵ Кажу вам, що ні! Але якщо не покаєтесь, усі так само загинете».

Притча про смоковницю

⁶ Тоді розповів їм таку притчу: «Один чоловік мав у своєму винограднику смоковницю й прийшов до неї шукати плоду, та не знайшов. ⁷ Тоді він промовив до садівника: „Ось я вже три роки приходжу шукати плоду на цій смоковниці й не знаходжу. Зрубай її! Навіщо вона займає землю?“ ⁸ Але садівник відповів:

§ **12:59** 12:59 Лепта – це найдрібніша монета, дорівнює 1/128 динарія.

„Господарю, залиши її ще на цей рік. Я обкопаю її довкола та обкладу її добривом.⁹ Може, принесе плід, якщо ж ні, тоді її зрубаєш“».

Зцілення однієї жінки в Суботу

¹⁰ Ісус навчав у синагозі в Суботу. ¹¹ І ось там була жінка, яка вісімнадцять років мала духа хвороби та не могла випрямитись. ¹² Коли Ісус її побачив, то покликав і сказав:

— Жінко, ти звільнена від своєї хвороби.

¹³ Він поклав на неї руки, і вона відразу випрямилась та почала прославляти Бога.

¹⁴ Тоді керівник синагоги, обурившись через те, що Ісус зцілив у Суботу, промовив до народу:

— Є шість днів, у які вам належить працювати, ось тоді й приходьте для зцілення, а не в Суботу!

¹⁵ Але Господь відповів йому:

— Лицеміри! Чи кожен із вас не відв'язує вола чи осла свого від стійла в Суботу й не веде напоїти? ¹⁶ Чи цю жінку, доньку Авраамову, яку сатана зв'язав ось уже вісімнадцять років, не належить визволити з цих пут у день Суботній?

¹⁷ Коли Він це промовив, усім Його супротивникам стало соромно, а весь народ радів усім славним вчинкам, які Він робив.

Притча про гірчичне зерно

¹⁸ Далі Ісус промовив: «До чого подібне Царство Боже? До чого б Мені його прирівняти? ¹⁹ Воно подібне до гірчичного зерна, яке чоловік узяв та кинув у свій город. Зерно виросло та стало деревом, і птахи небесні зробили гнізда на його гілках».

20 І знову промовив: «До чого подібне Царство Боже? 21 Воно подібне до закваски, яку жінка взяла та поклала до трьох мір борошна, * доки все вкисло».

Вузькі двері

22 Ісус проходив через міста та села, навчаючи людей і прямуючи до Єрусалима. 23 Хтось Його спитав:

—Господи, чи мало буде тих, що спасуться?

Ісус відповів:

24 —Намагайтесь увійти через вузькі ворота, адже багато тих, хто намагатиметься ввійти, але не зможуть. 25 Коли господар будинку підійметься та зачинить двері, ви, стоячи ззовні, будете стукати в двері та казати: «Господи, відчини нам!» Але Він у відповідь скаже: «Я не знаю вас, звідки ви!»

26 Тоді ви скажете: «Ми їли та пили з Тобою, Ти навчав на наших вулицях».

27 Але Він відповість: «Не знаю вас, звідки ви. Відійдіть від Мене всі, хто чинить зло».

28 Там буде плач та скрегіт зубів, коли побачите Авраама, Ісаака, Якова й усіх пророків у Царстві Божому, а ви будете вигнані геть. 29 Прийдуть люди зі сходу та заходу, з півночі й півдня і сядуть за стіл у Царстві Божому. 30 І ось останні будуть першими, а перші – останніми.

Ісус плаче над Єрусалимом

31 Тоді підійшли до Нього фарисеї та сказали:

—Тікай, залиши це місто, бо Ірод хоче вбити Тебе.

32 Він відповів:

—Ідіть та скажіть тій лисиці: «Ось Я виганяю демонів і зціляю сьогодні та завтра, а третього дня закінчу. 33 Мені треба сьогодні, завтра та післязавтра

* **13:21** 13:21 Приблизно 27 кілограмів.

продовжити Мій шлях, бо неможливо, щоб пророк загинув поза Єрусалимом».

³⁴ О, Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків і закидуєш камінням посланих до тебе! Скільки разів Я бажав зібрати твоїх дітей, як квочка збирає своїх курчат під крила, але ви не захотіли! ³⁵ Ось ваш дім залишається *порожнім*. Кажу ж вам: не побачите Мене, доки не скажете: «Благословенний Той, Хто йде в ім'я Господа!»†

14

Зцілення чоловіка в Суботу

¹ Одного разу в Суботу Він прийшов пообідати в дім одного з фарисейських старшин. Вони уважно слідували за Ним. ² І ось перед Ним був чоловік, який хворів на водянку.

³ Ісус запитав учителів Закону та фарисеїв:

—Чи дозволено зцілювати в Суботу?

⁴ Але вони мовчали. Тоді Ісус, доторкнувшись до чоловіка, зцілив його та відпустив.

⁵ До них же промовив:

—Якщо в когось із вас син або віл впаде в колодязь, хіба ви не витягнете його навіть у день Суботній?

⁶ Вони не змогли Йому нічого на це відповісти.

Урок для гостей та господаря

⁷ Помітивши, як запрошені обирають собі перші місця, Ісус розповів їм притчу: ⁸ «Коли хтось запросить тебе на весілля, не сідай на почесне місце, щоб не сталося так, що серед запрошених буде хтось поважніший за тебе. ⁹ Тоді прийде той, хто запросив тебе, та скаже: „Поступися місцем

† 13:35 13:35 див. Пс. 117:26.

іншому“. І тоді доведеться тобі із соромом зайняти останнє місце. ¹⁰ Натомість коли будеш запрошений, прийди та сідай на останнє місце, щоб той, хто запросив тебе, підійшовши, сказав: „Друже, пересядь на краще місце!“ Тоді буде тобі честь перед усіма запрошеними. ¹¹ Бо кожний, хто себе підносить, буде принижений, а хто себе принижує, буде піднесений».

¹² Потім промовив до того, хто запросив Його: «Коли ти влаштуєш обід або вечерю, не запрошуй своїх друзів, ні своїх братів, ні своїх родичів, ані багатих сусідів, щоби й вони не запросили тебе, і ти не одержав взаємної відплати. ¹³ Але коли влаштуєш вечерю, запрошуй бідних, покалічених, кульгавих та сліпих. ¹⁴ І блаженний будеш, бо вони не мають, чим відплатити тобі, а твоя винагорода буде при воскресінні праведних».

Притча про велику вечерю

¹⁵ Почувши це, один із тих, що обідав разом із Ним, промовив:

—Блаженний той, хто буде їсти хліб у Царстві Божому.

¹⁶ Ісус у відповідь сказав:

—Один чоловік приготував велику вечерю й запросив багатьох. ¹⁷ Коли прийшов час, він надіслав свого раба сказати запрошеним: «Приходьте, бо все вже готове». ¹⁸ Але всі, один за одним, почали відмовлятися. Перший сказав: «Я придбав поле, і мені треба піти й оглянути його. Прошу тебе, вибач мені!»

¹⁹ Другий сказав: «Я придбав п'ять пар волів та йду випробувати їх. Прошу тебе, вибач мені!»

²⁰ Третій сказав: «Я щойно одружився й тому не можу прийти!»

21 Раб повернувся й про все доповів господареві. Тоді розлютився господар і сказав своєму рабу: «Іди швидко на вулиці й провулки міста та приведи сюди бідних, покалічених, сліпих та кульгавих».

22 І відповів раб: «Господарю, зроблено, як ти велів, і ще є місця».

23 Тоді господар сказав рабу: «Вийди на дороги й стежки та переконай усіх, кого зустрінеш, прийти, щоб дім мій наповнився. 24 Кажу вам: ніхто з тих, кого було запрошено, не їстиме на моїй вечері».

Вимоги до учнівства

25 Разом з Ісусом ішло багато людей, та Він, обернувшись, промовив до них: 26 «Якщо хтось приходиться до Мене й не зненавидить свого батька та матері, дружини, дітей, братів та сестер, і навіть свого життя, не може бути Моїм учнем. 27 Хто не несе хреста свого й не йде слідом за Мною, той не може бути Моїм учнем.

28 Бо хто з вас, бажаючи збудувати вежу, спочатку не сяде та не порухає всіх витрат, чи має він чим закінчити. 29 Щоб, коли покладе основу та не зможе закінчити, усі, хто побачить, не почали сміятися з нього, 30 кажучи: „Цей чоловік почав будувати, але не зміг закінчити!“

31 Або який цар, збираючись на війну проти іншого царя, не сяде та не роздумає, чи зможе з десятьма тисячами встояти проти того, хто йде на нього з двадцятьма тисячами? 32 Якщо ні, то поки той ще далеко, надішле послів до нього просити про мир. 33 Так і кожний з вас, хто не зречеться всього, що має, не може бути Моїм учнем.

34 Сіль – добра річ, але якщо й сіль втратить солоність, то чим повернути її смак? 35 Вона вже не

придатна ні для землі, ні для добрива, її викидають геть. Хто має вуха, щоб слухати, слухайте!»

15

Притча про втрачену вівцю

¹ Усі митники та грішники приходили до Ісуса, щоб послухати Його. ² Але фарисеї та книжники нарікали кажучи:

—Він грішників приймає та їсть разом із ними.

³ Тоді Він розповів їм притчу:

⁴ —Який чоловік із вас, маючи сто овець та загубивши одну з них, не залишить дев'яносто дев'ять у пустелі та не піде шукати загублену, доки не знайде її? ⁵ І, знайшовши, з радістю покладе її на свої плечі. ⁶ Прийшовши додому, він покличе своїх друзів та сусідів, кажучи їм: «Радійте зі мною, бо я знайшов мою загублену вівцю». ⁷ Кажу вам: на небі буде більше радості за одного грішника, що кається, ніж за дев'яносто дев'ятьох праведників, які не потребують покаяння.

Притча про загублену монету

⁸ Або яка жінка, маючи десять драхм* та загубивши одну з них, не запалює світильника й не замітає в хаті, шукаючи уважно, доки не знайде? ⁹ А знайшовши, кличе приятельок та сусідок і каже: «Радійте зі мною, бо я знайшла загублену драхму». ¹⁰ Такою, кажу вам, є радість ангелів Божих за одного грішника, який кається.

Притча про блудного сина

¹¹ Він також сказав:

* **15:8** 15:8 Драхма – монета, яка за вартістю дорівнювала динарію. Це була звичайна плата за робочий день.

—Один чоловік мав двох синів. ¹² Молодший із них сказав батькові: «Батьку, дай мені мою частину спадщини». І той поділив між ними майно. ¹³ Через декілька днів молодший син, зібравши все, відправився в далекий край і там розтратив усе своє майно, живучи розпусно. ¹⁴ Коли ж він усе витратив, настав великий голод у тім краю, і він почав бідувати. ¹⁵ І пішов та пристав до одного з жителів того краю, а той послав його на свої поля пасти свиней. ¹⁶ Він бажав би наїстися хоча б стручками ріжкового дерева, які їли свині, але ніхто не давав йому. ¹⁷ Опам'ятавшись, він сказав: «Скільки наймитів мого батька мають хліба вдосталь, а я тут помираю з голоду! ¹⁸ Встану, піду до свого батька та скажу йому: „Батьку, согрішив я проти Неба та проти тебе ¹⁹ і вже не достойний називатися твоїм сином. Прийми мене, як одного з твоїх наймитів!“» ²⁰ І, вставши, пішов до свого батька.

Коли він був ще далеко, батько побачив його, змилосердився над ним та побіг до нього, обійняв його та почав цілувати. ²¹ Син промовив до нього: «Батьку! Я согрішив проти Неба й проти тебе і вже недостойний називатися твоїм сином!»

²² Батько ж промовив до своїх рабів: «Принесіть швидко найкращу одягу, одягніть його і дайте перстень йому на руку та взуття на ноги! ²³ Приведіть відгодоване теля та заколіть його! Будемо їсти та веселитись, ²⁴ бо цей син мій був мертвий та ожив, пропав та знайшовся!» І почали веселитися.

²⁵ А старший його син був у полі; і коли, повертаючись із поля, наблизився до дому, почув музику й танці. ²⁶ Покликавши одного зі слуг, запитав: «Що це таке?» ²⁷ «Твій брат прийшов, –

сказав той, – і твій батько заколов відгодоване теля, бо його син повернувся живий та здоровий».

²⁸ Він розлютився та не схотів увійти в дім. Батько ж його, вийшовши, став його просити. ²⁹ Але він відповів своєму батькові: «Я стільки років служив тобі й ніколи не нехтував твоїм наказом, а ти жодного разу не дав мені й козенятка, щоб я повеселився з моїми друзями. ³⁰ Але коли прийшов цей син твій, що розтратив твоє майно з блудницями, ти заколов для нього відгодоване теля».

³¹ Батько відповів йому: «Дитино, ти завжди зі мною, і все, що в мене є, – твоє. ³² Веселитися ж і радіти треба тому, що цей брат твій був мертвий та ожив, пропав та знайшовся».

16

Притча про нечесного управителя

¹ Потім сказав учням:

—В одного багатого чоловіка був управитель, якого звинуватили в марнотратстві. ² Він покликав його та сказав: «Що це я чую про тебе? Дай мені звіт про твоє управління, бо ти не можеш більше управляти». ³ Управитель подумав: «Що мені робити? Мій господар звільняє мене. Копати – не маю сил, просити – соромно. ⁴ Але я знаю, що робити, щоб, коли мене звільнять з управління, знайшлися люди, які приймуть мене до своїх домівок».

⁵ Почав він кликати кожного з боржників свого господаря. Першого він запитав: «Скільки ти винен моему господареві?» ⁶ Той відповів: «Сто мір оливкової олії». І сказав йому: «Візьми швидко свою розписку та запиши п'ятдесят». ⁷ Потім другому сказав: «А ти скільки винен?» Той відповів: «Сто мір

пшениці». Він сказав йому: «Візьми свою розписку та пиши вісімдесят».

⁸ Господар похвалив нечесного управителя за його кмітливість, бо сини цього світу мудріші у справах зі своїм родом, ніж сини світла.

⁹ Я кажу вам: здобуйте собі приятелів за допомогою неправедного багатства, щоб коли воно мине, вас прийняли у вічні оселі. ¹⁰ Хто вірний у малому, той вірний і у великому, а невірний у малому, і у великому невірний. ¹¹ Отже, якщо ви не були вірні в неправедних багатствах, хто вам довірить справжнє? ¹² Якщо в чужому не були вірні, хто вам дасть ваше?

¹³ Жоден слуга не може служити двом господарям, бо одного ненавидітиме, а другого любитиме, або одним буде нехтувати, а іншому буде відданим. Не можете служити Богові та багатству.

¹⁴ Почули про це фарисеї, які любили гроші, та глузували з Нього. ¹⁵ Але Ісус відповів їм:

—Ви вдаєте себе за праведних перед людьми, але Бог знає серця ваші, бо що високе в людей, те мерзенне в очах Бога.

Закон і Царство Боже

¹⁶ Закон та Пророки були до Івана. Відтоді проповідується Добра Звістка Царства Божого, і кожен із зусиллям входить у нього. ¹⁷ Але скоріше небо та земля зникнуть, ніж одна риска Закону пропаде.

¹⁸ Кожен, хто розлучається зі своєю дружиною та одружується з іншою, перелюбствує; і всякий, хто одружується з розлученою жінкою, чинить перелюб.

Багатий чоловік та Лазар

19 Був собі багатий чоловік, який одягався в дорогу та вишукану одягу. Щодня він розкішно бенкетував. 20 Біля його воріт лежав убогий, на ім'я Лазар, що весь був у виразках 21 і бажав насититися тим, що падало зі столу багатого. Собаки, підходячи, лизали його рани.

22 Надійшов час, убогий помер, і ангели віднесли його на лоно Авраама. Помер же і багач, і поховали його. 23 А в пеклі*, будучи в муках, він підняв свої очі та побачив здалека Авраама та Лазаря на його лоні. 24 І, закричавши, сказав: «Отче Аврааме! Змилуйся наді мною та пішли Лазаря, нехай умочить кінець свого пальця у воду та прохолодить мій язик, бо я сильно страждаю в цьому полум'ї».

25 Авраам відповів: «Сину! Згадай, що ти за життя свого одержав свої блага, як і Лазар – своє лихо. Тепер же він тішиться, а ти страждаєш. 26 І крім того, між нами та вами встановлена велика прірва, щоб ті, які бажують перейти звідси до вас, не могли, і щоб звідти до нас не переходили».

27 Той відповів: «Тоді благаю тебе, отче, пошли Лазаря в дім мого батька, 28 бо в мене п'ятеро братів, нехай він засвідчить їм, щоб вони не прийшли в це місце страждання».

29 Авраам відповів: «Вони мають Мойсея та Пророків, нехай їх слухають».

30 Але той відповів: «Ні, отче Аврааме, якщо хтось із мертвих піде до них, то вони покаються!»

31 Тоді Авраам сказав йому: «Якщо Мойсея і Пророків не слухають, то навіть якщо хтось із мертвих воскресне, це їх не переконає».

* **16:23** 16:23 Буквально: в царстві мертвих.

17

Про гріх, віру та обов'язок

¹ Потім Ісус промовив до своїх учнів:

—Неможливо, щоб спокуси не приходили, але горе тому, через кого приходять спокуса. ² Для нього було б краще, якби йому повісили млинове жорно на шию й кинули в море, ніж щоб він спокусив одного з цих малих. ³ Зважайте на себе! Якщо твій брат согрішить проти тебе, докори йому; а коли він покається, прости його. ⁴ І якщо він согрішить сім разів на день і сім разів прийде й скаже: «Я каюсь», – прости його.

⁵ Апостоли сказали Господеві:

—Додай нам віри!

⁶ Господь відповів:

—Якби ви мали віру, як гірчичне зерно, то сказали б цій шовковиці: «Вирвись із корінням і пересадись у море!», – і вона послухала б вас.

⁷ Хто з вас, маючи раба, який оре або пасе овець, скаже йому, коли він повернеться з поля: «Іди мерщій та сідай до столу?» ⁸ А чи не скаже йому радше: «Приготуй мені вечерю та, підперезавшись, прислужуй мені, поки я буду їсти та пити, а потім їж і пий сам?» ⁹ Чи дякує хазяїн рабу за те, що той виконав наказ? ¹⁰ Так само й ви, коли зробите все, що вам було доручено, кажіть: «Ми раби недостойні, котрі зробили тільки те, що повинні були зробити».

Зцілення десятиох прокажених

¹¹ Ідучи до Єрусалима, Ісус проходив між Самарією та Галілеєю. ¹² І коли Він входив в одне село, зустріли Його десятеро прокажених. Вони зупинилися неподалік ¹³ та голосно прокричали:

—Ісусе, Наставнику, змилуйся над нами!

14 Побачивши їх, Він сказав:

—Ідіть та покажіться священникам!

І, коли вони йшли, очистилися. 15 Один із них, побачивши, що зцілювся, повернувся, голосно прославляючи Бога. 16 І припав лицем до ніг Ісуса, дякуючи Йому. Він був самарянином.

17 Ісус промовив:

—Хіба не десять очистилося? Де ж дев'ять?

18 Невже жоден із них, окрім цього чужинця, не повернувся віддати славу Богові?

19 Потім сказав йому:

—Встань та йди, твоя віра спасла тебе!

Прихід Царства Божого

20 Фарисеї запитали Його, коли прийде Царство Боже. Ісус відповів:

—Царство Боже прийде непомітно. 21 Ніхто не зможе сказати: «Ось воно тут!» або: «Воно там!», бо Царство Боже серед вас.

22 Потім Він промовив до учнів:

—Прийдуть дні, коли забажаєте побачити бодай один день Сина Людського, але не побачите.

23 Скажуть вам: «Ось Він там!» або: «Ось Він тут!» – не ходіть і не біжіть за ними! 24 Бо як блискавка, блиснувши, освітлює небо від одного краю до іншого, так буде й Син Людський у день Свій.

25 Але перше Йому треба багато страждати та бути відкинутим цим поколінням. 26 Як було за днів Ноя, так буде й за днів Сина Людського: 27 люди їли, пили, одружувались, виходили заміж аж до дня, коли Ной увійшов у ковчег, і прийшов потоп та знищив усіх.*

* 17:27 17:27 Див. Бут. 6:9.

28 Так само, як було й за днів Лота: люди їли, пили, продавали, купували, садили, будували; 29 але того дня, коли Лот вийшов із Содома, з неба випав дощ вогню й сірки та знищив їх.†

30 Так буде й того дня, коли Син Людський з'явиться. 31 Того дня, хто буде на даху, а речі його в домі, нехай не сходить за ними; і хто буде в полі, також нехай не вертається назад. 32 Пам'ятайте про дружину Лота.‡ 33 Хто намагатиметься спасти своє життя, той загубить його; а хто втратить життя, той його збереже. 34 Кажу вам, що тієї ночі будуть двоє на одному ліжку: одного буде взято, а другого залишено. 35 Дві жінки будуть молоти разом: одну буде взято, а другу залишено. 36 Двоє чоловіків будуть у полі: одного візьмуть, а другого залишать.§

37 Вони запитали:

—Де, Господи?

Ісус відповів:

—Де буде тіло, там зберуться й орли.

18

Притча про наполегливу вдову

1 Тоді Ісус розповів їм притчу про те, що їм треба завжди молитися та не занепадати духом.

2 Він сказав:

—В одному місті був суддя, який не боявся Бога та не соромився людей. 3 У тому ж місті була вдова, котра приходила до нього й просила: «Захисти мене від мого кривдника!» 4 Деякий час він відмовлявся, але потім промовив до себе: «Хоч я і Бога не боюся, і

† 17:29 17:29 Див. Бут. 19:1-29. ‡ 17:32 17:32 Див. Бут. 19:15-17, 26. § 17:36 17:36 Деякі ранні рукописи не містять цього вірша.

людей не соромлюся, ⁵ але через те, що ця вдова не дає мені спокою, захищу її, щоб вона не приходила безперестанку й не докучала мені».

⁶ І сказав Господь:

—Почуйте, що каже неправедний суддя! ⁷ Так невже Бог не захистить Своїх обраних, котрі взивають до Нього день і ніч? Чи забариться Він? ⁸ Кажу вам: Він негайно захистить їх. Але коли прийде Син Людський, чи знайде Він віру на землі?

Притча про фарисея та митника

⁹ Тим, хто був упевнений в особистій праведності та принижував інших, Ісус розповів таку притчу:

¹⁰ —Двоє чоловіків прийшли в Храм помолитися. Один був фарисеєм, а інший – митником. ¹¹ Фарисей стояв і так собі молився: «Боже, дякую Тобі за те, що я не такий, як інші люди, – грабіжники, неправедні, невірні або як цей митник. ¹² Я пощу двічі на тиждень, даю десятину зі всякого прибутку!» ¹³ А митник стояв здалека й не смів навіть очей звести на небо, але бив себе в груди та казав: «Боже, змилуйся наді мною, грішним!» ¹⁴ Кажу вам: цей чоловік повернувся додому виправданий, а не той; бо кожний, хто себе підносить, буде принижений, а хто себе принижує, буде піднесений.

Ісус благословляє маленьких дітей

¹⁵ Деякі люди приносили до Нього також і дітей, щоб Він доторкнувся до них *та благословив*, але учні, побачивши це, забороняли їм.

¹⁶ Ісус покликав їх до себе й сказав: «Пустіть дітей приходити до Мене й не забороняйте їм, бо таким, як вони, належить Царство Боже. ¹⁷ Істинно кажу вам:

хто не прийме Царства Божого, як дитя, той не ввійде до нього!»

Багатий керівник

18 Один із керівників сказав:

—Учителю добрий, що мені робити, щоб успадкувати життя вічне.

19 Ісус відповів йому:

—Чому ти називаєш Мене добрим? Ніхто не є Добрий, окрім Самого Бога. 20 Ти знаєш заповіді: «Не чини перелюбу», «Не вбивай», «Не вкрати», «Не обмануй», «Шануй твого батька та матір».*

21 Він же сказав:

—Усе це я зберіг змалку.

22 Почувши це, Ісус сказав йому:

—Одного тобі ще бракує: продай усе, що маєш, та роздай бідним, і матимеш скарб на небесах; а тоді приходиь та слідуй за Мною.

23 Почувши це, він глибоко засмутився, адже був дуже багатий. 24 Ісус же, побачивши, що він засмутився, сказав:

—Як важко багатому ввійти в Царство Боже!

25 Адже легше верблюдові пройти через вушко голки, ніж багатому ввійти в Царство Боже.

26 Ті, що почули це, запитали:

—Хто ж тоді може бути спасенний?

27 Ісус відповів:

—Неможливе для людей – можливе для Бога.

28 Тоді Петро сказав:

—Ось ми залишили, що в нас було, та пішли за Тобою.

29 Він відповів:

* **18:20** 18:20 Див. Вих. 20:12-16; Повт. 5:16-20.

—Істинно кажу вам: немає нікого, хто б залишив дім, дружину, дітей, батьків і братів заради Царства Божого ³⁰ й не отримав би значно більше в цей час, а в майбутньому віці – вічне життя.

Ісус утретє звіщає Свою смерть та воскресіння

³¹ Ісус узяв дванадцятьох та сказав їм: «Ось ми йдемо до Єрусалима, і збудеться все, написано пророками про Сина Людського. ³² Він буде виданий язичникам, і насміхатимуться з Нього, і зневажатимуть Його, і плюватимуть на Нього. ³³ Будуть бичувати Його та вб'ють, але третього дня Він воскресне».

³⁴ Та вони нічого з цього не зрозуміли. Ці слова були приховані від них, і вони не розуміли сказаного.

Зцілення незрячого біля Єрихона

³⁵ Коли ж Він наближався до Єрихона, один сліпий сидів біля дороги та просив милостиню. ³⁶ Почувши, що проходить натовп, він запитав, що відбувається.

³⁷ Йому сказали, що Ісус із Назарета проходить. ³⁸ Тоді він закричав:

—Ісусе, Сину Давидів, змилуйся наді мною!

³⁹ Ті, що йшли попереду, почали докоряти йому, щоб він мовчав, але він ще голосніше закричав:

—Сину Давидів, змилуйся наді мною!

⁴⁰ Ісус зупинився та звелів привести сліпого до Себе. Коли той наблизився до Нього, Ісус спитав його:

⁴¹ —Що хочеш, щоб Я зробив для тебе?

Той відповів:

—Господи, щоб я знову бачив!

⁴² Ісус сказав йому:

—Прозрій! Віра твоя спасла тебе!

43 І він умить прозрів та пішов за Ісусом, прославляючи Бога. І весь народ, побачивши це, теж славив Бога.

19

Ісус та Закхей

1 Ісус зайшов у Єрихон та проходив через місто.
2 І ось один багатий чоловік, на ім'я Закхей, який був старший над митниками, 3 бажав бачити Ісуса, але через натовп не міг, оскільки був малого зросту.
4 Тоді побіг уперед та заліз на шовковицю, щоб побачити Ісуса, бо тією дорогою Він мав проходити.

5 Прийшовши на те місце, Ісус глянув угору та промовив до нього:

—Закхею, злізь скоріше, бо сьогодні Я повинен залишитись у твоєму домі.

6 Той поспішно зліз і радо прийняв Його.

7 Побачивши це, усі почали нарікати говорячи:

—Він зайшов у гостину до грішного чоловіка.

8 Закхей же встав та сказав Господеві:

—Господи! Половину свого майна я віддаю бідним і, якщо когось чимось обманув, повертаю вчетверо.

9 Тоді Ісус сказав йому:

—Сьогодні спасіння прийшло в цей дім, адже й він син Авраама. 10 Бо Син Людський прийшов знайти та спасти загублене.

Притча про десять мін

11 Тим, хто це слухав, Ісус розповів притчу, бо Він був недалеко від Єрусалима, і вони думали, що Царство Боже має з'явитися негайно.

12 Отже, Він сказав:

—Один знатний чоловік вирушив у далеку країну, щоб отримати царство та повернутися.

13 Покликавши десятох рабів, він роздав їм десять мін* і сказав їм: «Вкладіть ці гроші в діло, доки я не повернуся!» 14 Але жителі цієї країни ненавиділи його й надіслали посланців слідом за ним, щоб сказати: «Не бажаємо, щоб він царював над нами!»

15 Отримавши царську владу, він повернувся та покликав до себе рабів, котрим роздав гроші, аби дізнатися, який вони отримали прибуток.

16 Перший прийшов і сказав: «Господарю, твоя міна принесла десять мін!»

17 Господар сказав: «Добре, хороший та вірний рабе! За те, що ти був вірний у малому, отримай владу над десятьма містами!»

18 Прийшов другий та сказав: «Господарю, твоя міна принесла п'ять мін!»

19 Господар сказав: «І ти володій п'ятьма містами!»

20 Прийшов третій і сказав: «Господарю, ось твоя міна, яку я зберігав, загорнувши в хустину. 21 Я боявся тебе, бо ти жорстока людина: ти береш те, чого не клав, і жнеш там, де не сів!»

22 Господар відповів: «Зі слів твоїх тебе судитиму, лукавий рабе! Ти знав, що я чоловік жорстокий: беру те, чого не поклав, і жну там, де не сів? 23 Чому ж ти не вклав мого срібла в банк, щоб я, повернувшись, отримав своє з прибутком?»

24 І сказав присутнім: «Заберіть від нього міну й віддайте тому, хто має десять мін».

25 Вони відповіли: «Господарю, він має десять мін!»

26 Кажу вам, – сказав Він, – тому, хто має, додасться, і матиме надмірно, а від того, хто не має, і те, що має, забереться. 27 А ворогів моїх, які не хотіли, щоб

* 19:13 19:13 Міна – 100 драхм або 100 динаріїв.

я царював над ними, приведіть сюди й убийте переді мною.

Тріумфальний вхід в Єрусалим

²⁸ Сказавши це, Ісус пішов далі в Єрусалим[†]. ²⁹ Коли наблизився до Вітфагії та Віфанії, до гори, що зветься Оливною, Він надіслав двох учнів³⁰ та сказав: «Ідіть у село, яке перед вами, і як зайдете, то знайдете прив'язане осля, на яке ще ніхто з людей не сідав; відв'яжіть його й приведіть. ³¹ Якщо хтось питає вас: „Чому ви відв'язуєте його?“, скажіть: „Господь потребує його“».

³² Посланці пішли й знайшли все так, як Ісус сказав їм. ³³ Коли вони відв'язували осля, господарі спитали їх:

—Чому відв'язуєте осля?

³⁴ Вони відповіли:

—Господь потребує його!

³⁵ І привели осля до Ісуса та, накинувши на нього свій одяг, посадили Ісуса. ³⁶ Коли Він їхав, люди стелили свій одяг по дорозі. ³⁷ А коли Він наблизився до схилу Оливної гори, безліч учнів почали радісно та голосно прославляти Бога за всі чудеса, які вони бачили.

³⁸ Вони викрикували:
«Благословенний Цар,
Який іде в ім'я Господа!»[‡]

«Мир на небі й слава на висоті!»

³⁹ Деякі фарисеї з натовпу казали Ісусові:

—Учителю, заборони Своім учням!

⁴⁰ Але Він відповів:

[†] **19:28** 19:28 Буквально: пішов попереду, піднімаючись до Єрусалима. [‡] **19:38** 19:38 Див. Пс. 117:26.

—Кажу вам: якщо вони замовкнуть, кричатиме каміння!

⁴¹ Коли вони наблизились до Єрусалима й побачили місто, Ісус заплакав над ним.

⁴² Він сказав: «Коли б зрозуміло ти сьогодні, що могло принести тобі мир! Але тепер це приховано від очей твоїх! ⁴³ Прийдуть дні, коли вороги твої оточать тебе валом, обляжуть та стиснуть тебе звідусюди!

⁴⁴ Вони знищать тебе та вб'ють твоїх дітей, не залишать каменя на камені в тобі, бо ти не впізнало часу твоїх відвідин».

Очищення Храму

⁴⁵ Ісус увійшов у Храм та вигнав усіх тих, хто продавав і купував там. ⁴⁶ Він казав їм: «Написано:

„Дім Мій буде Домом Молитви“, §

а ви зробили з нього „притулок розбійників!“» *

⁴⁷ Ісус навчав у Храмі щодня. А первосвященники, книжники та старійшини народу шукали нагоди вбити Його. ⁴⁸ Однак не знали, як це зробити, бо весь народ тримався біля Нього, слухаючи Його уважно.

20

Питання про владу Ісуса

¹ Одного дня, коли Ісус навчав народ у Храмі, проповідуючи Добру Звістку, до Нього підійшли первосвященники, книжники та старійшини ² й запитали Його:

—Скажи нам, якою владою Ти це робиш? Або хто дав Тобі таку владу?

³ Ісус сказав їм у відповідь:

§ **19:46** 19:46 Див. Іс. 56:7. * **19:46** 19:46 Див. Єр. 7:11.

—Запитаю і Я вас про одне. Скажіть Мені: ⁴ Іванове хрещення було з Неба чи від людей?

⁵ Вони ж стали говорити між собою:

—Якщо скажемо: «З неба», Він запитає: «Чому ж ви не повірили йому?» ⁶ Якщо ж ми скажемо: «Від людей», то весь народ поб'є нас камінням, бо вони переконані, що Іван був пророком.

⁷ Тож вони відповіли, що не знають, звідки воно.

⁸ Ісус сказав:

—Тоді і Я не скажу, якою владою це роблю.

Притча про виноградник та орендарів

⁹ І почав Він розповідати людям таку притчу:

—Один чоловік посадив виноградник, здав його в оренду виноградарям та вирушив у подорож на довгий час. ¹⁰ Коли надійшов час, він надіслав одного раба до виноградарів, щоб вони віддали його частину врожаю. Однак виноградарі побили його й відіслали назад ні з чим. ¹¹ Він надіслав іншого раба, але вони й того, побивши та зневаживши, відіслали ні з чим. ¹² Він надіслав третього, але вони й цього поранили та викинули з виноградника.

¹³ Тоді господар виноградника подумав: «Що ж мені робити? Надішлю до них мого улюбленого сина, може, його поважатимуть!»

¹⁴ Але виноградарі, побачивши його, сказали один одному: «Це спадкоємець, ходімо та вб'ємо його, щоб спадщина дісталася нам!» ¹⁵ Вони його вивели з виноградника та вбили.

Що ж зробить із ними господар виноградника? ¹⁶ Він прийде та вб'є тих виноградарів, а виноградник віддасть іншим.

Тоді ті, хто слухав, сказали:

—Нехай не станеться так!

- 17 Але Ісус, подивившись на них, запитав:
—Тоді що означає написане:
«Камінь, який відкинули будівничі,
став наріжним каменем»?*
- 18 Кожен, хто впаде на цей камінь, буде розбитий, а той, на кого він впаде, буде розчавлений.
- 19 Книжники та первосвященники шукали нагоди схопити Ісуса, але боялися народу. Вони зрозуміли, що Він про них сказав цю притчу.

Плата податків Кесарю

20 І почали вони уважно слідкувати за Ним, надіслали людей, які вдавали із себе праведних, щоб спіймати Його на слові й видати владі намісника.

21 Вони запитали Його:
—Учителю, ми знаємо, що Ти правдиво говориш та навчаєш. Ти не зважаєш на людське обличчя, а правдиво навчаєш Божого шляху. 22 Чи годиться нам платити податок Кесареві, чи ні?

23 Зрозумівши їхню хитрість, Ісус сказав їм:

24 —Покажіть Мені динарій! Чиє на ньому зображення та напис?

Вони відповіли:

—Кесаря!

25 Тоді Він сказав:

—Тож віддайте Кесареві Кесарево, а Богові – Боже!

26 Вони не змогли впіймати Його на слові перед народом і, здивовані Його відповіддю, замовкли.

Питання відносно воскресіння

27 Тоді підійшли до Ісуса деякі садукєї, які кажуть, що немає воскресіння з мертвих, і запитали Його:

* 20:17 20:17 Див. Пс. 117:22.

28 —Учителю, Мойсей написав нам: «Якщо чийсь брат помере та залишить дружину бездітною, то нехай його брат візьме дружину померлого та підніме нащадка своєму братові». 29 Було семеро братів. Перший одружився та помер бездітним. 30 Потім другий 31 і третій одружувалися з вдовою, і так усі семеро. Вони померли, не залишивши дітей після себе. 32 Після всіх померла й жінка. 33 Отже, при воскресінні чиєю дружиною вона буде? Адже всі семеро мали її за дружину.

34 Ісус відповів їм:

—Люди цього віку одружуються та виходять заміж. 35 Але ті, що будуть достойні того віку й воскресіння з мертвих, не будуть одружуватись і не виходитимуть заміж. 36 І померти вже не зможуть, а будуть як ангели, бо вони є синами Божими та синами воскресіння. 37 А те, що мертві воскресають, показав Мойсей при полум'ї вогню тернового куща, коли назвав Господа Богом Авраама, Богом Ісаака і Богом Якова.† 38 Він є Богом не мертвих, а живих! Для Нього всі живі!

39 Деякі з книжників сказали:

—Учителю, Ти добре сказав!

40 І більше ніхто не наважувався ставити Йому запитання.

Чи є Христос Сином Давидовим?

41 Потім Ісус запитав їх:

—Чому вони кажуть, що Христос є сином Давида?

42 Сам же Давид каже в книзі Псалмів:

«Господь сказав Господеві моему:

„Сядь праворуч від Мене,

43 доки Я не покладу ворогів Твоїх,

† 20:37 20:37 Див. Вих. 3:6.

як підніжок для Твоїх ніг“».[‡]

44 Давид називає Його Господом, як Він може бути Його Сином?

Звинувачення книжників

45 Коли весь народ слухав, Ісус промовив до учнів:

46 «Стережіться книжників: їм подобається одягатись у довгі одежі, вони люблять привітання на ринках, перші місця в синагогах та почесні місця на бенкетах.

47 Вони з'їдають доми вдів, але прикриваються довгими молитвами. Вони отримують суворіше покарання».

21

Пожертва вдови

1 Ісус дивився, як багатії клали свої дари в скарбницю Храму. 2 Побачив Він також і бідну вдову, яка поклала туди дві лепти*.

3 І промовив: «Істинно кажу вам: ця бідна вдова поклала більше, ніж усі інші, 4 бо всі клали зі свого достатку, а вона зі своєї бідності поклала все, що в неї було на прожиток».

Пророцтво про руйнування Храму

5 Коли присутні заговорили про Храм, що він прикрашений дорогоцінним камінням та дарами, Він сказав:

6 —Прийдуть дні, коли з того, що бачите, не залишиться каменя на камені, який не був би зруйнований.

7 І запитали Його:

[‡] 20:43 20:43 Див. Пс. 109:1.
монета, дорівнює 1128 динарія.

* 21:2 21:2 Лепта – це найдрібніша

—Учителю, коли це станеться? І яка ознака того, що це має статися?

⁸ Він відповів:

—Дивіться, щоб ніхто не ввів вас в оману, бо багато хто прийде в ім'я Мое й казатиме: «Це Я!» і «Час наблизився!» Не йдіть за ними! ⁹ Коли почуєте про війни та повстання, не лякайтеся: спочатку все це має статися, але кінець буде не відразу.

¹⁰ Тоді сказав їм:

—Повстане народ проти народу й царство проти царства. ¹¹ Будуть сильні землетруси в різних місцях, голод та чума. Будуть відбуватися страшні події та великі знамення на небі.

¹² Але перед тим, як все це відбудеться, накладуть на вас руки та переслідуватимуть вас. Видаватимуть вас у синагоги та в'язниці, поведуть вас до царів та правителів через ім'я Мое. ¹³ І це дасть вам можливість свідчити. ¹⁴ Отже, покладіть собі в серця не турбуватись завчасно, що говорити на свій захист, ¹⁵ бо Я дам вам слова й таку мудрість, якій не зможуть противитися й суперечити всі ваші противники. ¹⁶ Вас будуть зраджувати навіть ваші батьки, брати, родичі та друзі. Декого з вас вбиватимуть. ¹⁷ І всі будуть ненавидіти вас через Мое ім'я. ¹⁸ Але жодна волосина з вашої голови не пропаде. ¹⁹ Терпінням вашим ви здобудете душі ваші.

Пророцтво про руйнування Єрусалима

²⁰ Коли ж побачите Єрусалим, оточений військами, тоді знайте, що його спустошення наблизилось. ²¹ Тоді ті, що в Юдеї, нехай тікають у гори; ті, що в Єрусалимі, нехай виходять із нього; а ті, що будуть на полях, нехай до нього не входять. ²² Бо це буде час помсти, коли все написане здійсниться. ²³ Горе

вагітним і тим, що будуть годувати грудьми в ті дні, бо велике лихо буде на землі та гнів на цьому народі.

²⁴ Люди будуть гинути від меча, їх заберуть у полон поміж усі народи. Єрусалим топтатимуть язичники, аж доки час язичників не закінчиться.

Прихід Сина Людського

²⁵ І будуть знамення на сонці, місяці та зірках, а на землі буде жах між народами та розгубленість від ревіння морських хвиль. ²⁶ Люди вмиратимуть від страху в очікуванні подій, що насуваються на людство, бо сили небесні захитаються. ²⁷ І тоді люди побачать Сина Людського, Який приходить на хмарі з великою силою та славою. ²⁸ Коли ці речі почнуть збуватися, ви встаньте та підійміть ваші голови, бо наближається визволення ваше.

Урок від смоковниці

²⁹ Потім сказав їм цю притчу:

— Дивіться на смоковницю та на всі дерева: ³⁰ коли на них з'являється листя, знаєте, що літо вже близько.

³¹ Так і ви, коли побачите, що це збувається, знайте: Царство Боже вже близько.

³² Істинно кажу вам: не мине цей рід, поки все це не станеться. ³³ Небо та земля проминуть, але слова Мої не проминуть.

Заклик до спостережливості

³⁴ Будьте уважні, щоб ваші серця не обтяжували ненажерство, п'янство та життєві турботи і щоб день той не застав вас зненацька, ³⁵ як пастка. Бо він прийде несподівано для всіх, хто живе на землі. ³⁶ Завжди пильнуйте та моліться, щоб мати змогу уникнути всього того, що має відбутися, і стати перед Сином Людським.

³⁷ Кожен день Ісус навчав у Храмі, а вночі виходив та перебував на горі, що зветься Оливною. ³⁸ Увесь народ збирався зранку в Храмі, аби слухати Його.

22

Змова вбити Ісуса

¹ Наближалось свято Опрісноків, що зветься Пасхою. ² Первосвященники та книжники шукали, як убити Ісуса, але боялися народу. ³ Тоді увійшов сатана в Юду, званого Іскаріот, що був із числа дванадцяти. ⁴ Він пішов та зговорився з первосвященниками та начальниками храмової охорони, як видати їм Ісуса. ⁵ Вони зраділи та обіцяли дати йому грошей. ⁶ Юда погодився та шукав слушної нагоди, щоб Його видати без народу.

Остання вечеря

⁷ Настав день свята Опрісноків, коли належало принести пасхальну жертву. ⁸ І надіслав Ісус Петра та Івана, кажучи:

—Ідіть та приготуйте для нас Пасху, щоб ми спожили.

⁹ Вони спитали:

—Де Ти хочеш, щоб ми приготували?

¹⁰ Він відповів їм:

—Коли ввійдете в місто, вас зустрине чоловік, який нестиме глечик із водою. Ідіть за ним до дому, куди він увійде, ¹¹ та скажіть господареві дому: «Учитель питає тебе: „Де кімната, у якій Я буду споживати Пасху з Моїми учнями?“» ¹² Він покаже вам нагорі велику прибрану кімнату – там і приготуйте.

¹³ Вони пішли й знайшли все саме так, як казав їм Ісус, та приготували там Пасху.

Таємна Вечеря

¹⁴ Коли настав час, Ісус з апостолами сіли за стіл.
¹⁵ Він сказав їм: «Я дуже хотів їсти цю Пасху разом із вами перед Моїм стражданням. ¹⁶ Кажу вам: уже не їстиму її, доки вона не звершиться в Царстві Божому».

¹⁷ І, узявши чашу та подякувавши Богу, сказав: «Візьміть її та поділіть між вами. ¹⁸ Кажу вам: віднині не питиму більше з цього виноградного плоду, доки не прийде Царство Боже».

¹⁹ Потім узяв хліб та, подякувавши, розламав і дав їм, кажучи: «Це є тіло Мое, що за вас віддається. Чиніть це на згадку про Мене».

²⁰ Так само після того, як поїли, узяв і чашу, кажучи: «Ця чаша – Новий Завіт у Моїй крові, що проливається за вас. ²¹ Однак рука того, хто зраджує Мене, зі Мною за столом. ²² Бо Син Людський іде, як і було призначено, але горе тому чоловікові, через якого зраджено Його».

²³ Вони почали питати один одного, хто з них міг би таке зробити.

Суперечка про найбільшого

²⁴ Потім знялась між ними суперечка, хто з них найбільший.

²⁵ Ісус же сказав їм:

—Царі народів володіють ними, і тих, що керують ними, називають благодійниками. ²⁶ Але ви не будьте такими! Навпаки: найбільший між вами нехай буде як найменший, і той, хто керує, нехай буде як слуга. ²⁷ Бо хто більший: той, що сидить за столом, чи той, хто прислуговує? Чи не той, хто сидить за столом? Я ж серед вас як слуга. ²⁸ Ви ті, що залишилися зі Мною в Моїх випробуваннях. ²⁹ І Я заповідаю вам Царство, як Мені заповів Мій Отець, ³⁰ щоб ви їли та пили за

столом у Царстві Моему. Ви сядете на престолах, судячи дванадцять племен Ізраїля.

Пророцтво про відречення Петра

³¹ Симоне, Симоне! Ось сатана просив просіяти вас, як пшеницю. ³² Але Я молився за тебе, щоб ти не загубив віри та після навернення зміцнив твоїх братів.

³³ Петро сказав Йому:

—Господи, з Тобою я готовий іти у в'язницю й на смерть.

³⁴ Але Ісус відповів:

—Кажу тобі, Петре, що півень ще не заспіває сьогодні, як ти тричі зречешся, що не знаєш Мене.

³⁵ Потім промовив до них:

—Коли Я вас посилав без гаманця, без торби та взуття, чи бракувало вам чогось?

Вони сказали:

—Нічого.

³⁶ —Але тепер хто має гаманець, нехай візьме його, так само й торбу; хто ж не має меча, хай продасть свій одяг та купить меч. ³⁷ Кажу вам: на Мені має здійснитися те, що написано: «Його зараховано до злочинців».* Бо все, що про Мене записано, збувається.

³⁸ Вони сказали:

—Господи, дивись, у нас два мечі.

Він відповів:

—Цього достатньо.

Ісус молиться на Оливній горі

³⁹ Ісус, за своїм звичаєм, пішов на Оливну гору, і Його учні пішли за Ним. ⁴⁰ Дійшовши до того місця, Він сказав їм:

* **22:37** 22:37 Див. Іс. 53:12.

—Моліться, щоб не впасти в спокусу!

⁴¹ А Сам відійшов від них на відстань кинутого каменя, став на коліна та молився ⁴² кажучи: «Отче, якщо бажаєш, нехай ця чаша обмине Мене. Однак нехай буде не Моя воля, а Твоя». ⁴³ Тоді з неба з'явився ангел та зміцнював Його. ⁴⁴ В агонії Він почав молитися ще старанніше. І піт Його став, мов краплі крові, що падали на землю. ⁴⁵ Вставши від молитви, Він підійшов до учнів і знайшов, що вони заснули, виснажені смутком.

⁴⁶ Він сказав їм:

—Чому ви спите? Прокиньтесь та моліться, щоб не впасти в спокусу!

Зрада та арешт Ісуса

⁴⁷ Коли Він ще говорив, ось підійшов натовп, і той, кого звали Юда, один із дванадцятьох, ішов перед ними. Він підійшов до Ісуса, щоб поцілувати Його. ⁴⁸ Ісус сказав йому:

—Юдо, ти поцілунком видаєш Сина Людського?

⁴⁹ Коли ті, що були з Ісусом, побачили, що має статися, сказали:

—Господи, чи не вдарити нам мечем?

⁵⁰ І один із них мечем ударив раба первосвященника й відрубав йому праве вухо. ⁵¹ Але Ісус сказав:

—Облиште, досить!

І, торкнувшись його вуха, зцілив його. ⁵² Потім Ісус звернувся до первосвященників, начальників храмової охорони та старійшин: «Ви вийшли проти Мене, як проти розбійника, з мечами та киями, щоб заарештувати. ⁵³ Щодня Я був із вами в Храмі, і ви не підняли на Мене рук, але зараз ваш час і влада темряви».

Зречення Петра

⁵⁴ Тоді вони схопили Його та привели в дім первосвященника. Петро ж ішов за ними на відстані.

⁵⁵ Коли вони розклали вогонь посеред двору та сіли навколо, Петро також сів між ними. ⁵⁶ Одна зі служниць, побачивши, що він сидить біля вогню, придивилася до нього пильно та промовила:

—І цей був із Ним!

⁵⁷ Але Петро заперечив кажучи:

—Я не знаю Його, жінко!

⁵⁸ Трохи пізніше хтось інший побачив його й сказав:

—Ти теж один із них!

Але Петро відповів:

—Ні, чоловіче!

⁵⁹ Близько години пізніше інший почав твердити кажучи:

—Справді, і цей був із Ним, бо він галілеянин.

⁶⁰ Петро відповів:

—Чоловіче, я не знаю, про що ти говориш!

І тієї ж миті, коли він ще говорив, заспівав півень.

⁶¹ Господь, обернувшись, глянув на Петра. Тоді Петро згадав слова Господа, які Він сказав: **«Перед тим, як сьогодні заспіває півень, ти тричі зречешся Мене».**

⁶² І, вийшовши геть, він гірко заплакав.

Знуцання та побиття Ісуса

⁶³ Люди, які охороняли Ісуса, почали насміхатися з Нього та бити Його. ⁶⁴ Вони зав'язали Йому очі й питали кажучи: «Пророкуй! Хто Тебе вдарив?»

⁶⁵ І багато інших богохульств казали проти Нього.

Ісус перед Синедріоном

⁶⁶ На світанку старійшини народу, первосвященники та книжники зібралися разом і повели Його на свій Синедріон.

⁶⁷ Вони сказали:

—Якщо Ти – Христос, то скажи нам!

Ісус відповів:

—Навіть якщо скажу, ви не повірите. ⁶⁸ І якщо Я спитаю вас, ви не відповісте. ⁶⁹ Але віднині Син Людський сидітиме праворуч від Всемогутнього Бога.

⁷⁰ Тоді всі вони стали запитувати:

—То, значить, Ти – Син Божий?

Ісус відповів:

—Ви самі кажете, що то Я!

⁷¹ Тоді вони сказали:

—Навіщо нам потрібні свідчення? Ми чули це з Його вуст!

23

Ісус перед Пилатом

¹ Усе зібрання піднялося, і повели Його до Пилата.

² Там почали звинувачувати Його:

—Ми встановили, що Він вводить народ в оману, забороняє сплачувати Кесареві податок і називає Себе Христом, Царем.

³ Пилат запитав Його:

—Ти Цар юдеїв?

Ісус відповів:

—Ти кажеш це!

⁴ Тоді Пилат сказав первосвященникам та натовпу:

—Я не знаходжу в Цій Людині жодної провини.

⁵ Але вони наполягали кажучи:

—Він підбурює народ, навчаючи всюди в Юдеї, почав із Галілеї, а тепер прийшов сюди.

Ісус перед Іродом

⁶ Почувши це, Пилат запитав, чи Він галілеянин.

⁷ І дізнавшись, що Ісус із території, яка підвладна

Іродові, відіслав Його до Ірода, котрий був у ті дні в Єрусалимі. ⁸ Коли Ірод побачив Ісуса, то дуже зрадів, бо давно бажав побачити Його. Він багато чув про Ісуса та сподівався побачити від Нього якесь знамення. ⁹ І ставив Йому багато запитань, але Ісус нічого не відповідав. ¹⁰ Первосвященники та книжники, які там стояли, наполегливо звинувачували Його. ¹¹ Але Ірод зі своїми воїнами, познущавшись та насміявшись із Нього, одягнув Ісуса в яскраву одягу й відіслав назад до Пилата. ¹² Того ж дня Ірод і Пилат стали друзями, хоч раніше вони ворогували один з одним.

Ісуса засуджено на смерть

¹³ Пилат скликав разом первосвященників, старійшин і народ ¹⁴ та сказав їм:

—Ви привели до мене Цього Чоловіка та сказали, що Він вводить народ в оману. І ось, дослідивши Його перед вами, я не знайшов на Цьому Чоловікові ніякої провини в тому, у чому ви Його звинувачуєте. ¹⁵ Навіть Ірод, не знайшовши в Ньому жодної провини, відіслав Його назад. Отже, Він не зробив нічого, вартого смерті. ¹⁶ Тож я Його покараю й відпущу.

¹⁷ На свято йому треба було відпустити одного з в'язнів.*

¹⁸ Але вони всі разом закричали кажучи:

—Візьми Його! Та відпусти нам Варавву!

¹⁹ Варавва був ув'язнений за повстання, яке сталося в місті, та за вбивство. ²⁰ Пилат, бажуючи відпустити Ісуса, знову заговорив. ²¹ Але вони продовжували кричати:

* **23:17** 23:17 Деякі ранні рукописи не містять цього вірша.

—Розіпни, розіпни Його!

²² Пилат утретє звернувся до них:

—Яке ж зло Він скоїв? Ніякої провини, вартої смерті, я не знайшов у Ньому! Тож, покаравши Його, відпущу!

²³ Але вони продовжували кричати та наполягати, щоб Ісуса було розіп'ято. І своїми криками вони домоглися свого. ²⁴ Пилат погодився виконати їхню вимогу. ²⁵ Він відпустив того, хто за повстання та вбивство був у тюрмі, а Ісуса віддав на розп'яття, як вони вимагали.

Розп'яття Ісуса

²⁶ Коли повели Ісуса, то, схопивши Симона з Кирени, що повертався з поля, поклали на нього хрест, щоб він ніс його за Ісусом. ²⁷ Серед великого натовпу людей, що йшли за Ним, були й жінки, які плакали та жаліли Його. ²⁸ Ісус повернувся до них та промовив: «Доньки Єрусалима, не плачте за Мною, а плачте за собою та за дітьми вашими. ²⁹ Бо ось приходять дні, коли скажуть: „Блаженні неплідні, що не народжували й не годували грудьми!“

³⁰ Тоді почнуть говорити горам: „Упадіть на нас!“
і пагорбам: „Покрийте нас!“†

³¹ Бо коли так обходяться із зеленим деревом, то що ж буде із сухим?»

³² Разом з Ісусом вели на страту двох злочинців.

³³ Коли вони прийшли на місце, яке звалося «місце Черепа», там розіп'яли Його й злочинців: одного – праворуч, а іншого – ліворуч від Нього. ³⁴ Ісус же казав: «Отче, прости їм, бо не знають, що чинять!»

Коли ж ділили Його одяг між собою, то кидали жереб.

† **23:30** 23:30 Див. Ос. 10:8.

³⁵ Народ стояв та дивився. Керівники ж насміхалися з Нього, кажучи: «Інших рятував, нехай врятує Себе, якщо Він Христос, Божий Обранець!»

³⁶ Глузували з Нього й воїни. Вони давали Йому кислого вина ³⁷ й казали: «Якщо Ти Цар юдеїв, спаси Себе Самого!»

³⁸ Над Ним був напис:
це цар юдеїв.

³⁹ Один із розіп'ятих злочинців богохульствував проти Нього, кажучи:

—Хіба Ти не Христос? Спаси Себе й нас!

⁴⁰ А другий відповів, докоряючи йому:

—Чи ти не боїшся Бога, коли й сам на те саме засуджений? ⁴¹ Ми покарані справедливо за те, що зробили, а Цей не зробив нічого поганого.

⁴² І сказав:

—Ісусе, згадай мене, коли прийдеш у Царство Твоє!

⁴³ Ісус відповів:

—**Істинно кажу тобі: сьогодні будеш зі Мною в раю.**

Смерть Ісуса

⁴⁴ Було вже близько шостої години, і настала темрява по всій землі – аж до дев'ятої години[‡].

⁴⁵ Сонце затьмарилось, і завіса в Храмі розірвалася навпіл. ⁴⁶ Ісус, голосно скрикнувши, промовив:

«Отче, у руки Твої Я ввіряю дух Мій!» § Сказавши це, віддав дух. ⁴⁷ Коли сотник побачив, що сталося, він прославив Бога й сказав: «Цей Чоловік справді був праведником!»

⁴⁸ Весь натовп, який зібрався подивитись на це видовище, побачивши, що сталося, повертався додому, б'ючи себе в груди. ⁴⁹ Усі, хто

[‡] **23:44** 23:44 з дванадцятої до п'ятнадцятої години. § **23:46** 23:46 Див. Пс. 30:6.

знав Ісуса, і жінки, які йшли за Ним із Галілеї, стояли поодаль і дивилися на це.

Поховання Ісуса

⁵⁰ І був там один чоловік, на ім'я Йосиф, який був членом Синедріону, чоловік добрий та праведний. ⁵¹ Він не погодився з їхнім планом і рішенням. Йосиф походив з Ариматеї, юдейського міста, та очікував Царства Божого. ⁵² Він пішов до Пилата та попросив тіло Ісуса. ⁵³ І знявши тіло, обгорнув його у льняну тканину й поклав до гробниці, яка була висічена в скелі, куди ще нікого не хоронили. ⁵⁴ Це був день Приготування до Суботи, яка вже наступала. ⁵⁵ Жінки, які прийшли разом з Ісусом із Галілеї, ідучи за Йосифом, бачили гробницю і як до неї було покладено тіло Ісуса. ⁵⁶ Повернувшись, приготували пахощі та миро. А в Суботу вони відпочили за заповіддю.

24

Воскресіння Ісуса

¹ Першого дня тижня, рано-вранці, вони прийшли до гробниці та принесли пахощі, які приготували. ² І виявили, що камінь від гробниці був відвалений. ³ Увійшовши, не знайшли тіла Господа Ісуса. ⁴ І раптом перед розгубленими жінками з'явилися двоє чоловіків у яскравих одежах. ⁵ Налякані жінки схилили свої обличчя до землі. Але ті сказали їм: «Чому ви шукаєте Живого серед мертвих? ⁶ Немає Його тут: Він воскрес! Згадайте, як Він говорив вам, коли ще був у Галілеї: ⁷ „Син Людський має бути виданий у руки грішників і розп'ятий, а третього дня воскресне“». ⁸ І вони пригадали собі слова Ісуса.

9 Повернувшись від гробниці, розповіли про все одинадцятьом і всім іншим. 10 То були Марія Магдалина, Іванна, Марія – мати Якова, та інші жінки, які сказали про це апостолам. 11 Але ці слова їм здалися нісенітницями, і не повірили їм. 12 Однак Петро піднявся та побіг до гробниці. Нахилившись, він побачив тільки льняну тканину. І повернувся додому, здивований тим, що сталося.

Зустріч з Ісусом дорогою в Емаус

13 Того ж дня двоє з них пішли в село, яке знаходилося на відстані шістдесяти стадіїв* від Єрусалима й звалося Емаус. 14 Дорогою вони розмовляли між собою про все, що сталося. 15 А коли вони говорили й дискутували, Сам Ісус наблизився та пішов разом із ними. 16 Але їхні очі були стримані, щоб не впізнали Його.

17 Ісус спитав їх:

—Про що ви говорите між собою в дорозі?

Вони зупинилися, повні смутку; 18 і один із них, на ім'я Клеопа, промовив:

—Ти, мабуть, єдиний з прибулих до Єрусалима, хто не знає про те, що сталося в ці дні.

19 Він спитав:

—Про що саме?

Вони відповіли:

—Про те, що сталося з Ісусом із Назарета, Який був сильним пророком у дії та слові перед Богом та всіма людьми. 20 Як первосвященники та керівники наші видали Його для засудження на смерть і розіп'яли Його. 21 Ми ж сподівалися, що Він Той, Хто має визволити Ізраїль. Але ось уже третій день, як все це сталося. 22 Крім того, деякі наші жінки здивували

* 24:13 24:13 Приблизно 11 км.

нас. Вони на світанку пішли до гробниці ²³ та, не знайшовши Його тіла, прийшли й розказали, що бачили ангелів, які їм з'явилися й сказали, що Він живий. ²⁴ Тоді деякі з нас пішли до гробниці й знайшли все так, як казали жінки, але Його не бачили.

²⁵ Він сказав їм:

—О нерозумні та повільні серцем, щоб повірити в усе, що казали пророки! ²⁶ Хіба Христос не мав постраждати та увійти у славу Свою?

²⁷ І, почавши від Мойсея та всіх пророків, пояснив їм, що написано в усіх Писаннях про Нього.

²⁸ Коли наблизились до села, куди йшли, Він удав, що бажає йти далі.

²⁹ Але вони просили Його, кажучи:

—Залишайся з нами, бо вже вечоріє і день закінчується.

Він увійшов у дім та залишився з ними. ³⁰ Коли сиділи за столом, Він узяв хліб, благословив його, розламав і дав їм. ³¹ Тоді їхні очі відкрилися, і вони впізнали Його, але Він став для них невидимий. ³² І вони казали один до одного: «Чи не палали в нас серця, коли Він говорив із нами в дорозі та відкривав нам Писання?»

³³ І тієї ж миті вони встали й повернулися в Єрусалим. Там вони знайшли зібраних разом одинадцятьох і тих, що були з ними, ³⁴ які говорили, що Господь дійсно воскрес та з'явився Симонові. ³⁵ Потім ці двоє розповіли, що сталося в дорозі і як вони впізнали Ісуса, коли Він розламав хліб.

Ісус з'являється перед учнями

³⁶ Коли вони ще говорили, Сам Ісус з'явився посеред них та промовив: «Мир вам!»

³⁷ Вони завмерли та злякалися, бо подумали, що бачать духа. ³⁸ Він же сказав їм: «Чому ви налякані й чому постають сумніви у ваших серцях? ³⁹ Погляньте на руки та на ноги Мої. Це ж Я Сам! Доторкніться до Мене й подивіться: дух не має тіла та кісток, а Я, як бачите, маю!»

⁴⁰ Кажучи це, показав їм Свої руки та ноги. ⁴¹ Коли ж вони від радості та здивування ще не вірили, Він сказав: «Чи маєте тут щось поїсти?» ⁴² Вони дали Йому шматок запеченої риби та мед у сотах. ⁴³ Він узяв та їв перед ними.

⁴⁴ Потім сказав їм: «Це слова Мої, які Я говорив вам, коли ще був із вами: має здійснитися все, що написано про Мене в Законі Мойсея, у Пророків та в Псалмах».

⁴⁵ Тоді відкрив їм розум, щоб зрозуміли Писання. ⁴⁶ Та промовив: «Так написано, що Христос має постраждати та третього дня воскреснути з мертвих. ⁴⁷ І в Його ім'я буде проповідуватися покаяння та прощення гріхів усім народам, почавши від Єрусалима. ⁴⁸ Ви свідки цьому. ⁴⁹ І ось Я надішлю вам обітницю Мого Отця. Ви ж залишайтеся у місті, доки не будете зодягнені силою з висоти!»

Вознесіння Ісуса

⁵⁰ Потім вивів їх із міста до Віфанії та, піднявши руки Свої, благословив їх. ⁵¹ Благословляючи їх, Він почав віддалятися від них та возноситися на небо. ⁵² Вони ж, вклонившись Йому, з великою радістю повернулися в Єрусалим. ⁵³ І весь час перебували в Храмі, благословляючи Бога.

Амінь.

Бібліка ® Відкрита Новий Переклад Українською
The New Testament and Psalms in Ukrainian language:
Бібліка ® Відкрита Новий Переклад Українською
copyright © 2022 Biblica, Inc.

Language: Українська (Ukrainian)

Contributor: Biblica, Inc.

Новий Завіт і Книга Псалмів, Бібліка ® Відкрита Новий Переклад Українською™
© 2022 Biblica, Inc.

New Testament and Psalms, Biblica® Open New Ukrainian Translation™
Copyright © 2022 by Biblica, Inc.

«Biblica» (Бібліка) є товарним знаком, зареєстрованим у бюро патентів та торгових марок США компанією «Biblica, Inc.» Використовується з дозволу.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Creative Commons License

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: “The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible.”

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Новий Завіт і Книга Псалмів, Бібліка ® Відкрита Новий Переклад Українською™
© 2022 Biblica, Inc.

New Testament and Psalms, Biblica® Open New Ukrainian Translation™
Copyright © 2022 by Biblica, Inc.

«Biblica» (Бібліка) є товарною знакою зареєстрованою в бюро патентів та торгових марок США компанією «Biblica, Inc.» Використовуються з дозволу.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 19 Apr 2023

68eb76bb-3f7e-5394-ae2f-83de54389ca2